

Előfizetési díj:

Egész évre . . . 10 K — f.
Fél évre . . . 5 K — f.
Negyed évre . . . 2 K 50 f.
Egyes szám ára 20 fillér

ZALAMEGYE

ZALAVÁRMEGYEI HIRLAP

Politikai és társadalmi hetilap. — Megjelenik minden vasárnap.

Hirdetések:
= Megállapodás szerint.

Nyilttér soronként 1 K.

Kéziratokat
nem küldünk vissza

Megnyiták az iskolák.

Elröpült a vakáció; megnyitották az iskolákat. Az egész társadalom figyelme ezekben a napokban a tanintézetek körül összpontosul, mert mindnyájan érdekelve vagyunk a jövő nemzedék nevelésének nagy kérdésében. És bizony bizony minden szülőnek temérdek gondot és aggodalmat okoz a gyermekek iskoláztatásának, nevelési irányának megállapítása, mert egyrésztől számolnia kell a viszonyokkal és a lehetőségekkel; másrésztől a változott idők követelményeivel, amelyek különösen a középkorok mai rendszerével sok tekintetben ellentétesek.

Tudósok, moralisták, nemzetgazdák, politikusok arról beszélnek, hogy a társadalom testén fekélyek vannak, amelyek a jövőt is fertőzéssel fenyegetik. Olyan tünetekre mutatnak rá a társadalmi, gazdasági, politikai életben, amelyek világos jelei az elfajulásnak.

Ha nem hódolunk is a legsötétebb pessimizmusnak, mégis kénytelenek vagyunk elismerni, hogy a társadalmi élet jelenségeiben sok a vizátság, amely arra enged következtetni, hogy a közérkölcsök lazulnak. Az is kétségtelen, hogy az erők egy részét lenyűgözi, megbénítja az élet meddő küzdelmeit követő vesztett remény és a kihalt hit lethargikus álma.

Szemünk a jövőbe tekint s attól várjuk a boldogulást. A jövő nemzedék képzésével igyekszünk egy egészségesebb társadalom alapjait lerakni s az ifjúság nevelését oly utra terelni, amelyen gyarapodhatik tudományban, erősödhetik jellemében, polgári erényekben.

A nemzetek legdrágább kincse az ifjúság; a jövő élet, a haladás biztosítója s ahogy ezt az ifjúságot nevelik, úgy nőhet vagy elcsenevezszhet a népek ereje, hatalma és minden dicsősége, századok munkájának gyümölcse.

Ezért a legszebb, legnehezebb azoknak a munkája, akikre az ifjúság vezetése, képzése van bízva, mert ezek a jövő apostolai. Ezért okoz legnagyobb gondot az öntudatos szülőknél, akik nem csak a bizonyítvány kedvéért járatják gyermekeiket az iskolába, hogy kiket fog kijelölni a véletlen gyermekeik tanáraivá. Mert legtöbbször a véletlentől függ, kinek a befolyása alá kerül a fogékony lelkű gyermek, aki-

nek egész szellemi és erkölcsi élete az iskolában kapja az alapot, mert ott kezdi bontogatni szárnyait az öntudat és a gondolkodás. Azok a benyomások, amelyeket a gyermek az iskolában szerez, végigkísérik az egész életen; alkotó részeivé válnak lelki életének.

Ne csodálja tehát senki, hogy azokban az időpontokban, amikor az iskolának jelentősebb napjai vannak, az általános figyelem az iskolák felé fordul és boldog boldogtalan, hivatott és hivatlan az iskolákat, a tanítási rendszert bírálgatja; dicséri vagy elítéli.

Hogy mennyi a hiba az oktatás mai rendszerében, azt mi laikusok nem igen látjuk meg. A jobbat keressék a pedagógusok. Ők a hivatottak s a jövő előtt ők a felelősök. A társadalom csak egyes jelenségeket vesz észre s ezek alapján alkotja meg a véleményét.

Foglalkozunk tehát csak egyik másik jelenséggel s keressünk azokban okulást.

Az apró gyermekekkel megáldott szülő szerencsésnek érzi magát, ha olyan anyagi helyzetben van, hogy gyermekeit nem kell nyilvános elemi iskolába járatnia. Pedig nyilvános iskolában alaposabb a képzés, szigorubb a fegyelem. De a nyilvános iskolák túl vannak zsufolva s nagy a fertőzés veszedelem. Szomorú dolog az, hogy nálunk az elemi iskolák közegészségügyi tekintetben nagyon alacsony fokozatú állanak s a népoktatásügy fokozatos fejlesztése nem áll arányban a népesség szaporodásával. A túltömött iskolatermekben bizony sokat szenved az apró gyermek s igazuk van a szülőknél, ha félnek a nyilvános iskolától.

A népoktatás pedagógiai nivója emelkedik ugyan, de ez az emelkedés egyoldalú addig, amíg a népoktatás egész berendezése nem válik korszerűvé.

Közéiskoláink berendezése már megfelel a kor követelményeinek. Százazrekbe kerülő palotákban, a tudomány minden segédeszközei felett rendelkező képzett tanárok munkálkodnak a műveltség terjesztésén. Az ifjúság halad, tanul; tudást és hazafias szellemet visz magával az iskolából az élet küzdő terére. De a társadalom azt is látja, hogy az ifjúság magatartása, modora, viselkedése teljesen megváltozott. A szerénység, a tekintélyek tisztelete eltűnt s helyét a koránérett, beteges ambi-

ció foglalta el. Mihelyt az ifju lerázta az iskola porát, vagy egy időre kiszabadult a fegyelmi korlátok közül, azonnal társadalmi szereplésre vágyik s ez a szereplési viselkedés sok reményteljes ifju pályájának lesz a sirja; a züllésnek kezdete.

Nem mondjuk, hogy az ifjúság koránérettségének kizárólag az iskolai nevelés az oka; sok része van ebben a családi nevelésnek is. A régi pátriárkális világ hagyományai kiszorultak nemcsak az iskolából, hanem a családból is; kiszorult az is, ami helyes és tiszteletreméltó volt.

Eltűntek a puritán erkölcsök s a modern szellem, amely feltétlenül le akar szállítani minden tekintélyt, urrá lett minden téren.

Szép dolog a modernizmus, de — amint az élet bizonyítja — a tulhajtás nem válik előnyére sem nemzeti hagyományainknak, sem az ifjúság kötelességtudásának és jellemképzésének.

Különösen nagy veszedelem rejlik az ifjúság fegyelmeztetlenségében s a tekintélyeket nem ismerő nyegleségben. Hogy azután ennek a modernnek az iskolában, a társadalomban vagy a családban van-e a gyökere, erre feleljenek meg a tudós pedagógusok.

A szülők azonban jegyezzék meg, hogy a nevelés, jellemképzés alapja a tekintélyek elismerése, a kötelességtudás és engedelmeség. Aki nem azzal az intellemmel adja át gyermekét tanáranak, hogy úgy tisztelje, mint jóltevőjét, úgy engedelmeskedjék neki, mintha apja beszélne hozzá, az vétkezik gyermeke és önmaga ellen. Ne feledjék el a szülők, hogy a jellemzílárdságot, erkölcsöt, jó modort könyvekből nem tanítják. Példák nyomán erősödik meg az ifju lelke, amely mindig hajlik a jóra.

Közigazgatás.

Zalavármegye alispánjának a törvényhatósági bizottsághoz, a f. évi április—júliusi időszakra vonatkozólag beterjesztett jelentése a következő fontosabb adatokat tartalmazza.

Bejeleníti az alispán, hogy részt vett a Balatonvidéki vasut megnyitásán, az alsóörsi állomáson üdvözölte a miniszter képviselőjét, megköszönte a vasut létesítését s azon reményének adott kifejezést, hogy az új vasut biztos záloga lesz annak, hogy a vele csatlakozó megyei helyi érdekű vasut oly fővonallá fog átépítettetni, amely az ország szívéét a magyar tengerrel összekötve, az országos közgazdasági érdekek szolgálatára lesz hivatva.

A belügyminiszter a községek új elnevezését megállapítván, a változás május 15-én életbe lépett s a községek ezen időtől kezdve új neveiket kötelesek használni. Most már csak a községek új határjelző tábláinak megrendelése van hátra.

Szegődjegyői állások szervezése. A belügyminiszter ur a körjegyzőségekben szervezendő segédjegyzői állások javadalmazására szükséges államszegélyeket engedélyezvén, a lesencetomaji, csesztregi, szécsiszigeti, zalabéri, tüköszentgyörgyi, muraszentmártoni, stridóvári és felsőmihályfalvai körjegyzőségekben ezen állások már szerveztettek és azok betöltése iránt az intézkedések megtétettek. Egyedül a lentii körjegyzőségben nem volt még az állás szervezése kimondható, mert előzőleg a községek mind egyike nem hallgattatván meg, azok nyilatkozatait kellett a szervezésre vonatkozólag mindenekelőtt beszerezni.

Szegődvényes iparosok. Miután a gazda és a gazdasági eseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló 1907: XLV. t.-cikkből a gazdaságban alkalmazott ipari szegődvényesek (kovácsok, bográrok), továbbá kertészek stb. kihagyattak és minthogy ennek következtében kötelek merültek fel arra nézve, vajon gazdasági eselédnek tekinthetők az említett szegődvényesek: elvi kijelentést kért az alispán a földmivelésügyi ministertől.

A földmivelésügyi miniszter leirata szerint ugyanis az 1907: XLV. t.-cikk hatálya is kiterjed mindazokra a rendes fizetés (bér, konvenció) mellett ipari munkára alkalmazott szegődvényesekre, kiknek személyes szolgálata kizárólag az egyes gazdaságok (uradalmak) céljaira állandóan le van kötve és akik ennél fogva idegen megrendelők részére nem dolgozhatnak. Az ily szegődvényesnek is természetesen az 1907: XLV. t.-cikkben megjelölt eselédkönyvvel kell bírnia. Képesítését az ily szegődvényes igazolni nem köteles; viszont azonban, ha az illető iparág képesítéséhez kötött és a szegődvényes képesítését nem igazolta, iparos tanoncot nem tarthat.

Ha ellenben az ipari munkára alkalmazott szegődvényes nemcsak gazdájának, hanem idegen megrendelőnek is dolgozik, akkor gazdasági eselédnek egyáltalában nem tekinthető s ha az illető ipari munka képesítéshez van kötve, úgy az illetőnek az ipartörvény értelmében önálló ipar üzésére jogosultsággal kell bírnia; ily esetben a képesítés az ipartörvény értelmében igazolandó, viszont természetesen az ily szegődvényes, az erre vonatkozó szabályok szerint iparostanonc tartására is jogosult.

Ami a gazdaságokban alkalmazott ily szegődvényes iparosoknak baleset ellen való biztosítását illeti, — ami szintén vita tárgyát képezte — arra nézve irányadók a következők:

Ha a gazdaságokban alkalmazott szegődvényes iparosok kizárólag saját gazdájuk gazdasága részére dolgoznak, akkor baleset ellen az Országos gazdasági munkás- és eselédsegély pénztárnál biztosítandók.

Ha azonban egy iparnemből valamely nagyobb gazdaság azon munka végzésére, amelyre kisebb gazdaságban szegődvényes iparosok vannak felvéve, illetőleg szerződötve, műhelyt tart és abban legalább 10 ugyanazon iparágat űző munkást alkalmaz és ezek létszámában inast, illetőleg fiatal munkást tart, avagy legalább 20 ugyanazon iparágat űző munkást alkalmaz, akkor ezek — amennyiben az 1907: XIX. t.-cikk rendelkezései alapján egyáltalán biztosítási kötelezettség alá esnek — az Országos munkásbetegsegélyező és baleset biztosító pénztárnál lesznek biztosítandók.

Hordójelző hivatalok. Intézkedés történt aziránt, hogy a hordójelző hivatalok működésüket a szabályrendelet értelmében még július hó 1-én megkezdhesék, illetőleg azt akadálytalanul folytathassák és bár a szabályrendelet még a kihirdetési határidő letele előtt, a beadott felebebesek pedig a kihirdetési határidő után azonnal felterjesztettek jóváhagyás végett a belügyminiszteriumhoz, arra válasz mindezeig nem érkezett. Így részben a régi, részben az új szabályok lévén már irányadók a hordójelzés teljesítése körül, a szervezeti változás életbelépte körüli mindenkor nehézségeket ezen körülmények még inkább megnehezítik.

A sáska. A keszthelyi járás főszolgabirájától érkezett jelentés szerint Szentgyörgyvár községben az aratás kezdetén nagy tömegben jelentek

meg a sáskák, amelyek a szomszédos Bókaháza községben is nagyobb károkat okoztak. Bár a járási főszolgabíró azonnal megtette a szükséges intézkedéseket a sáskák pusztítása és terjedésük megakadályozása iránt, az alispán a földmivelésügyi miniszteriumtól egy szakközsegnek a helyszínére leendő kiküldését, az irtás eredményes foganatosításához szükséges utasítás megadását és a védekezés költségeihez való anyagi hozzájárulást kért. A Bókaháza községben a Zala folyó s a Gyülevezés—galamboki törvényhatósági ut közötti részen mintegy 300 hold területen a szöcske a rétekben és a gabonaművekben tetemes károkat okozott, míg a sáska csak szörványosan jelentkezett. A rovartani állomás a sáskák és szöcskékből több példányt kért a faj és az óvó intézkedések megállapítása végett és miután a régi szöcske föllépése állapított meg, a leküldött mintáknak megfelelő hálával való irtás hozatott javaslatba, amely azonban nem vezetett a kívánt eredményre.

Közegészségügy. A felnőttek egészségi állapota kedvező volt, körjelleg nem uralkodott, a halálozásokat leginkább idült szervi betegségek okozták.

A gyermekek közegészségi állapota elég jónak mondható, mert míg az előző évnegyedben a dyphteritis és főleg a vörheny és kanyaró megbetegedések emelkedtek, addig a lefolyt évnegyedben a fertőző és ragályos kórok örvedetesen apadtak és leginkább a légző és emésztő szervek hurutos megbetegedései észleltek.

A bejelentésre kötelezett fertőző betegségek közül:

Roncsoló toroklob 114, hasihagymáz 24, vörheny 242, kanyaró 499, hőkhurut 107, gyermekágyi láz 3, fültömrigylob 36 esetben fordult elő.

A szemcsés köthártyalob (trachoma), mely az alsó- és felső szemhéjak közötti járásokban tájkórosan uralkodik, a többi járásban és a rendezett tanácsú városok közül Nagykanizsán szörványosan fordult elő, 2352 esetben jelentkezett, ezek közül gyógyult 201, végleg eltávozott vagy meghalt 34, gyógykezelés alatt maradt 2118.

Rendőri boncolás teljesített 8 esetben; külső hullaszemle volt 33; súlyos sértés bejelentett 40; öngyilkosságot 20 egyén követett el; véletlen szerencsétlenség általi halálnak 13 egyén esett áldozatul; szerencsétlen szülésnél 6 esetben volt orvosi beavatkozásra szükség; az elmekórnak 10 esete képezte hivatalos beavatkozás tárgyát, ezek közül 5 állami elmeigógyintézetekbe szállított, 5 pedig házi ápolás alatt hagyott. Hét évnél fiatalabb gyermekek gyógyíttatása 149 esetben lett elmulasztva; a mulasztók ellen a törvényeszerű eljárás megindított.

Az egészségügyi személyzetben a következő változás történt: Dr Weisz Adolf légrádi közegészi orvos állásáról lemondott s eltávozott; Dr Halász István egyetemes orvostudor Balatonfüreden körorvossá választott.

Van a vármegye területén: lelen 87; dajkaságba adott gyermek 358; elmebeteg és hülye 759; siketnéma, vak és nyomorék 820; keresetképtelen árva 2122; a közsegélyre szorultak száma 2148. A járásorvosok 64 községben teljesítették a közegészi közegészségügyi vizsgálatot.

A vármegye tisztii főorvosa megvizsgálta a zalalövői, nagykanizsai, pacsai, kiskomáromi, novai és letenyei nyilvános és a gelsei kézi-igógyintézeteket, továbbá Zalalövőn az újonnan felállított szódavizgyárat, a nagykanizsai izraelita alapítványi kórházat, a nagykanizsai és zalaegetszegi közokórházat s ez utóbbival kapcsolatos elmeosztály orvosi ellátását, ügykezelését és betegforgalmát, azonkívül a novai elemi népiskolát, továbbá a novai és letenyei járásorvosi hivatal s azokat teljes rendben, a közegészségügyi követelményeknek megfelelően találta.

Az állategészségügy terén a hivatalból jelentendő betegségek közül előfordult: a lépfene, veszettség, ivarszervi hólyagos kiütés, rühkór, sertésorbán és sertésvész. Ezen betegségek elterjedtsége — a sertésorbán kivételével — nem haladta túl a szokott arányokat, sőt a sertésvész ezuttal jóval kisebb területen fordult elő, mint az előző években; ellenben a sertésorbán ez idén szokatlanul heves és nagy kiterjedésű járvány alakjában jelentkezett különösen a zalaegetszegi, zalaszentgróti, pacsai, keszthelyi, letenyei és novai járások területén. — A lépfene csak Alsódomboru (perlaki járás) községben fajult járvánnyá, ugyanott, a hol a múlt évben; ezat-

tal azonban igénybe vették a védőoltást, a mely az egyidejűleg foganatosított egyéb hatóságai óvó- és elfojtó intézkedésekkel a járványt rövid idő alatt teljesen megszüntette.

Azon betegségek közül, a melyek nem képezik hatóságai intézkedés tárgyát, előfordult: lovakon a mirigykór és a ragadós hólyagos szájfájás, — szarvasmarhákon a sercegő üszök, a fertőző vérfestékvizelés, a fertőző hüvelyhurut, járványos elvetelés, borjak fertőző tüdő- és mellhártyagyulladás és a borjak vérhasa.

Védőoltások 26 községben kiszagdík állatain, továbbá 127 közép és nagyobb gazdaságban eszközöltettek lépfene, sercegő üszök és sertésorbán ellen és 2 gazdaságban pedig az új sertésvészellenes vérsavóval is történtek ojtások.

Az állatvásárokon úgy a felhajtás, valamint az adás-vételi forgalom is — kevés kivétellel — gyenge, közepes, sőt lanyha volt és csupán az időszak vége felé élénkült némileg a kereslet, a mivel kapcsolatban az állatarak is kissé javultak.

A tavaszi haszonállat vizsgálatával kapcsolatosan teljesített haszonállat özszeírás eredményéről most már végleges adatok állnak rendelkezésre.

Özszeírásakor találtatott szarvasmarha 188.681 db, (csökkenés a múlt évihez képest 15.914 db = 7.77%); ló, (számár és öszvér) 36.259 db (emelkedés 285 db = 0.79%); sertés 179.059 db (csökkenés 10.343 db = 5.46%); juh és kecske 98.170 db (csökkenés 12.852 db = 11.57%).

A husvizsgálat tárgyában kiadott rendeletben előírt husvizsgálói képesítés megszerzése céljából Nagykanizsán husvizsgálói tanfolyam tartatik és az első ily tanfolyamon 9 husvizsgáló lett kiképezve. Azóta még 2 tanfolyam tartott 10—10 hallgatóval, akik közül a második tanfolyamon heten, a harmadikon pedig tizen nyerték el a képesítést.

A rendelet egyes határozmányainak végrehajtása a gyakorlatban alig leküzdhető nehézségeket okozott, mások ismét helytelen értelmezés folytán tévesen lettek végrehajtva. Az e miatt több helyről felhangzott panaszok és kérelmezések folytán a földmivelésügyi miniszter ur a nehézményezett rendeletszakaszok ügyében több ízben jelentékeny könnyítéseket, részben pedig egyes szakaszok helyes értelmezését tartalmazó rendeleteket küldött a törvényhatóságokhoz.

A körgazdasági állapotokat illetőleg a tavaszi vetési munkálatok, amelyek a kedvezőtlen időjárás miatt csak későn voltak megkezdhetők, a talaj kedvező állapota következtében jó munkával voltak bevégezhetők.

Az április és május hónapokban fellépett szárazság az amugy is hátramaradt vegetációt még jobban visszavetette. Ehhez járult még a május első napjaiban fellépett fagy, mely a növényzetet szintén visszatartotta fejlődésében s a kertekben, szőlőkben és gyümölcsösökben s a kapás növényekben kisebb-nagyobb károkat okozott. Május hó második felében kedvezőbben alakult az időjárás, amennyiben a növényzet csapadék és erősebb hőemelkedés következtében gyorsabb fejlődésnek indulhatott. Junius hónap körülbelül rendes viszonyok között folyt le; míg július hóban a gyakori, habár nem nagy mennyiségű csapadékok és a hűvös időjárás az aratási munkálatok megkezdését és bevégzését gátolták meg.

Az általános helyzetet körülbelül akként lehet jelezni, hogy az ősziekben közepes, a múlt év termésétől csakélyet eltérő, a tavasziakban pedig a múlt évinél jobb, szintén közepes termést lehet számítani. A kapás növények fejlődése eléggé kedvező volt. Az utóbbi szárazság és hőség már veszélyel fenyegette ugyan a termést, de a közbejött nagyobb esőzés eloszlatta az aggodalmakat. A gyümölcsösök termésére a májusi fagy mellett általában véve a fővirágzás idején beállott néhány napi rekkenő hőség és nagyobb szelek s a rengeteg sok hernyó, a vármegye nagy részén ezeken kívül a tömérdek eserebogár, — amely a vármegye egyik részén 3, más részén pedig 4 évenként jelentkezik nagy mennyiségben, — hatottak pusztítólag olyannyira, hogy gyümölcstermése általánosságban alig lehet számítani. Egyes helyeken a csontár-gyümölcsök hoztak és részben a körte ígér némi termést, azonban alma-termés egyáltalán nem lesz. A dió és gesztenye közepes termést mutat. A termés hiányának egyébként eredeti oka is van abban, hogy

az alma, körte és szilva a legtöbb helyen kevés virágot hozott.

A szőlők általában véve nagy termést mutatnak, de a tavaszi fagy és a kedvezőtlen virágzás miatt a legtöbb vidéken csak közepes termésre van kilátás. Itt-ott a molylepke is pusztított. E tekintetben hátrányos volt a szőlő kedvezőtlen virágzása, mert a molylepke hernyójának élete tapasztalás szerint a virágzás idejével esik össze s minél gyorsabb a virágzás, annál kevesebb a hernyó pusztítása. Utóbbi időben több helyen a peronospora és lisztharmat lépett fel.

A takarmánynövények termése ez évben sem kielégítő. A szénatermés általánosságban gyenge volt, a lóherések első kaszálása is kevés kivétellel gyenge termést szolgáltatott s a sarjura az első kassé később jött. A legelők is általában véve kopárok. Ezért a gazdák takarmánynövények természetével igyekeznek segíteni a takarmányszükséget.

A gabona ára az egész tavasz folyamán meglehetősen volt és részben emelkedett is a gyengébb terméskilátásokra és habár az új gabona piacrahozatalával leszállott is, remélhető, hogy a helyzet kialakulásával emelkedni fog s a gazdaság közönség némi kárpótlást fog találni a gyengébb termésért.

A bor ára, dacára azon körülménynek, hogy az idei termés nemcsak mennyiség, hanem valószínűleg minőség tekintetében is a tavalyi mögött marad és sok vidéken átlagban nem fogja a közép mértéket túlhaladni, sőt talán el sem éri, mégis mindig elég alacsony úgy, hogy sok szőlősgazda a tavalyi termést részint az alacsony árak, részint a kereslet hiánya miatt még ma sem tudja értékesíteni. E tekintetben a legközelebbi napokban örvendetes változás jelenségei mutatkoztak, amennyiben osztrák kereskedők a Balatonvidéken nagyobb bevásárlásokat tettek, ami az árakat is némileg emelte és — minthogy az ország néhány nagyobb bortermelő vidékén rossz terméskilátások vannak — azon reményt kelti, hogy a vevők vármegyénket fogják felkeresni s a kereslet és az árak emelkedni fognak.

A közigazdasági állapotokra lényegesebb befolyást gyakorló különös körülmény a lefolyt időszakban nem adta elő magát. Az aratási és vele kapcsolatos munkálatok zavartalanul elvégeztettek. Ennek érdekében az országos központból köztudomásszerűleg kiadott jelszó szerint tervezett nagyobb mérvű izgatás megakadályozására az intézkedések kellő időben megtétettek s a hatóságok figyelme egyúttal a felosztott szakszervezetek helyébe állítani tervbe vett u. n. szabadszervezetek létesítésére irányzott tevékenységre is megfelelő utasítással felhivatott.

A mezőgazdasági országos helyzetre vonatkozólag főlegmondandó azon körülmény, hogy az aratás időszakában, főleg az Alföldről, mintegy 6000 gazdasági munkás keresett munkát és mint munkakereső lett a földmivelésügyi ministerium munkásközvetítési osztályában egy hét alatt bejelentve.

A közuti közigazgatást illetőleg jelenti, hogy a törvényhatósági közutak állapota az elmúlt évnegyedben jó volt. A tartós száraz idő alatt a homokos altalajjal bíró utszakaszokon erős porképződés volt ugyan tapasztalható, minek folytán egyes helyeken a kavics réteg felbomlott, de a mennyire letséges, megtörtént az intézkedés is a por eltávolítása iránt.

Az utzemélyzet kaviesterítéssel, árokásással, ároktisztítással, utpadkarendezéssel és a por lehúzásával volt foglalkoztatva, helyenkint pedig az építkezéseknél segédkezett.

A fedanyag szállítására kötött szerződés az év végén lejárt. A fedanyag biztosítása iránt a megyei közigazgatási bizottság részéről az intézkedések kellő időben megtétetvén, a bizottság a beérkezett ajánlatok felett is döntött s azok eredményéhez képest a fedanyag ára a következő hat évben — amint előrelátható volt s ezért a jövő évi közuti költségvetésben már számításba is vétetett — 28.8%-kal lesz nagyobb a mostani áránál. Említésre méltó, hogy a községek részéről kevés ajánlat érkezett be s így ezek, mint az egyes magánosok által tett ajánlatok is jóval magasabbak voltak, mint a vállalkozók ajánlatai, amelyek elfogadtattak.

A tűzrendészeti szabályrendelet végrehajtását illetőleg még a szénatakarítást és a gabona-behordást megelőzőleg felhívta az alispán a hatóságok figyelmét arra, hogy mindazon intézke-

dések, melyek a gyúlékony anyagok felhalmozása és az ezekkel járó gazdasági teendők körül a tűzrendészet szempontjából időszerűekké válnak, foganatba veendők lesznek.

Utasította a járási főszolgabírákat és r. tan. városok rendőrkapitányait, hogy a felsorolt rendeletekben foglalt teendőkben felül különös gondot fordítsanak a korosmák udvarainak a gyúlékony anyagoktól való mentességére, valamint a vásárok, buosuk és lakodalmak alkalmával a tüzelőanyagok gondos és óvatos kezelésére, úgy szintén a gabona és szénatermés behordásakor azok elhelyezésére és arra, hogy a munkások gyufát, pipát stb. maguknál ne tartsanak, a gyermekek a kazalok körül ne játszanak stb. stb. Figyelmeztette őket, hogy nem elégséges, ha az I. fokú hatóságok kizárólag a csendőr járókörök által tapasztalt mulasztásoknak kihágási uton történendő elintézésével fejtene ki tűzrendészeti tevékenységet, hanem kötelességük, hogy a tűzrendéségi szolgálat mikénti ellátása tekintetében kiadott rendeleteknek a községekben szokásos módon leendő közhírre vételét az előjáróságok útján végrehajtsák, ezek betartását ellenőriztessék és az ellenőrzést személyesen is gyakorolják, a szabályrendelet 24. §-ában előírt, a tűzveszély színhelyén való megjelenésükre vonatkozó kötelességüknek megfelelően és beható tűzvizsgálat által a tűz keletkezésének vétkes módon előidézőit rendőrhatalommal, illetve bünvádi uton felelősségre vonják illetve vonatassák.

Ezen rendeletek dacára azonban a célzott eredmény nem értett el, mert az utóbbi időben gyakran ismétlődtek a majdnem kizárólag földmiveléssel foglalkozó lakossággal bíró községekben jelentékenyebb anyagi károkat maguk után vont tüzesetek, amelyek sajnálatosan igazolták azon körülményt, hogy a lakosság nem fordít elég gondot a tűz ellen való védekezésre.

A vármegye területén az 1909 április 1-étől július 31-ig előfordult tüzesetek száma ugyanis 19 volt, amelyeknél az összes elhamvasztott érték a betérjesztett kimutatások szerint 260.529 koronát képvisel. Biztosítás folytán megtérül ebből 43311 K érték s így a szenvedett kár 217.218 koronára rug.

Nagyobb tüzeset fordult elő Sándorháza községben f. é. április 27-én, ahol egy emberélet és 65 lakóház lett a tűz martaléka a melléképületekkel együtt és ahol a tűzvész 150000 K kárt okozott; Batty községben f. évi június hó 8-án, ahol 35 lakóház égett le melléképületekkel együtt és a kár 60000 koronára rugott; végül Túrján f. évi június hó 17-én, ahol megégett egy gyermek, leégett 15 lakóház a melléképületekkel és ahol szarvasmarhák, sertések és baromfiak is a tűz martalékai lettek, az összes kár pedig meghaladja a 30000 koronát. Őcs. és kir. fensége József főherceg ur és Augustza főhercegnő a sándorházi tüzkárosultaknak főudvarmestere útján 2000 K segélyt adott, míg a minister ur ugyanezen tüzkárosultaknak rögtön segélyre 1000 koronát, — a batyki tüzkárosultaknak 350 koronát, — a túrjai károsultaknak pedig 200 koronát utalványozott.

A tüzet, a teljesített vizsgálatok szerint 1 esetben gyermekek játéka, 5 esetben gyújtogatás, 1 esetben gondatlanság, 1 esetben villámcsapás okozta; a tűz keletkezésének oka 11 esetben kideríthetetlen maradt.

A személy- és vagyonbiztonság — leszámítva az idegen vármegyei kőborcigányok által elkövetett büncselekményeket — súlyosabb beszámítás alá eső büncselekményekkel nem lett megzavarva; a kisebb büncselekek tettesei pedig legnagyobb részben a csendőrség által kinyomozva és az illetékes hatóságnak feljelentve lettek.

A m. kir. csendőrség által az elmúlt időszakban ember élete elleni büntettért 3, súlyos testi sértésért 9, hatóság elleni erőszak büntettért 1, lopásért 28, szemérem elleni büntettért 4, csalásért 3 és gyújtogatásért 53 egyén lett letartóztatva; különböző természetű kihágásokért pedig 80 tettes lett az illetékes hatóságok elé vezetve.

A cigányok.

Zalavármegye alispánja a törvényhatósági bizottsághoz terjesztett jelentésében újból behatóan foglalkozik a cigánykérdéssel. Felsorolja a cigányok büncselekeit és kártételeit, a vármegye által tett intézkedéseket s rámutat arra, hogy a

csendőrség létszáma a közbiztonsági szolgálat ellátására elégtelen.

Fájdalom, mindezeket már sokszor felemlgették úgy nálunk, mint más vármegyékben. A kormányok azonban a cigánykérdés megoldásában csak az adatgyűjtésig jutottak. És ki tudja, meddig garázdálkodik még ez a kőbor horda a humanizmus és a szabadság védelme alatt.

A vándorcigányok — mondja a jelentés — a közelmúltban nálunk is nagyobb mérvű büntényeket követtek el. A július hó 18, 19, 20 és 21-ike közötti éjjeleken Csonkahegyhát, Kilimán, Nagyréese, Galambok és Balaton Udvari községekben betöréseket követtek el, Alsórajkon és Nagykanizsán pedig ily betöréseket kíséreltek meg s ezek után az üldözésükre kivezényelt csendőrség elől Nagykanizsától Tapolea vidékén át a bekerítésökre vont láncban keresztülönva a veszprémi vármegyei Vörösberény község határa felé elmenekültek. Üldözésüket a veszprémi csendőrszárnyparancsnokság folytatta. Az ozorai, kádártai és vörösberényi illetőségű tettesek kiléte és személyleírása még a helybeli csendőrszárnyparancsnokság által megállapítottván, nyomozásuk és körözésük minden irányban elrendeltetett.

Amint az említett betörések napfényre kerültek, a megyebeli csendőrségi szárnyparancsnokság utasítással látta el az őrsöket, hogy minden járőrökös alkalmával ellenőrizzék az őrskerületükben letelepedett cigányokat, valjon otthon vannak-e, vagy távol vannak-e tartózkodási helyüktől, hol és merre járnak, a távollevőket visszaérkezésük után megfigyeljék, megmotozzák és ha oly tárgyakat találnának náluk, amelyek jogos szerzése iránt kétségük támad, azokat a hatóságnak beszoigáltassák és a nyomozást megkezdik. Továbbá utasította az őrsöket, hogy a távollevők neveit jegyzékbe vegyék, azt, hogy mely időtől meddig voltak távol tartózkodási helyüktől, szigorúan ellenőrizzék, őrszterületükön a kőborlást meg ne tűrjék, a kőborlásra ért cigányokat a hatóság elé vezessék. Felhívta egyúttal a járásparancsnokokat, hogy a hatóságokkal is érintkezésbe lépjenek az iránt, hogy a községek előjáróságai a községben, vagy annak határában megjelent cigányokról az őrsöket azonnal értesítsék, a cigányok távozásának irányát pedig megfigyeljék és arról a csendőrséget értesítsék. Továbbá, hogy a cigányok a vármegye egész területén egy és ugyanazon időben ellenőrizve legyenek, utasította a járásparancsnokokat, hogy a területükön levő cigányokat a meghatározott napokon meglepjék, az otthon találtakat és a távollevőket feljegyezzék, az idegen cigányokat pedig a hatóságnak átadják. Ezen eljárás megtartatván, az idegen és kőborlásra ért cigányok az illetékes hatóságoknak átadattak.

A csendőrszárnyparancsnokság nyomban megtette a szükséges intézkedéseket az iránt, hogy a hatóságok a csendőrsöket a kőborcigányok ellenőrzése körüli kötelességeikben hathatósan támogatassák, egyúttal az e tárgyban kiadott rendeleteket is állandóan és pontosan végrehajtsák s azoknak mindazon intézkedéseit, amelyek szerint az eljárás a vándorcigányok ellen hivatalból megindítható, minden legkisebb szünet nélkül minden egyes vándorcigánnyal szemben alkalmazásba vegyék s amennyiben e célból adatok szükségesek, azokat folytonosan gyűjtessék; továbbá hogy horvátországi vándorcigányok házalókönnyvel ellátva, nagyobb tömegekben szekereken jönnek át az országhatárán és pár üstöt hozva magukkal, házalás ürügye alatt kőborolnak, a házalási és más szabályok alapján megtétettek a szükséges intézkedések az iránt, hogy a vándorcigányok ezen üzelmel törvényszerű megtorlás mellett is meggátoltassanak; végül ellenőrzés céljából arról is gondoskodva lett, hogy mindazon intézkedések, amelyek a kiadott rendeletek értelmében a vándorcigányok ellen tétetnek, minden hatóságnál külön nyilvántartásba vétessenek, amelyekbe mindazon csendőrségi jelentések is bevezetendők, amelyek vándorcigányról szólnak.

Az előzőleg kiadott és alább fővonalakban felsorolandó rendeletek szigorú végrehajtására kiváló gond fog fordítani; egyúttal azonban himezés nélkül föl kell tárunk a mai helyzetet, a rideg valót s ehhez képest sajnálattal kell előadnunk, hogy a fennálló törvények és szabályok keretében az önkormányzati közigazgatási szervezetek s az aljuk rendelt városi és községi rendőri közegek és községi előjáróságok tevékenysége

s a közbiztonsági szolgálat ellátására szervezett csendőrség még a vándoreigányok mindennapi garázdálkodásait sem bírják megakadályozni s annál kevésbé képesek határt szabni a fegyveres rablóbandákká alakult és az éjjeli órákban kocson közlekedő s ezért távolságot és akadályt nem ismerő cigánykaravánok közártalmu cselekményeinek, amelyekkel szemben különösen a falukon és pusztákon lakó közönség személyes és vagyonbiztonsága általában véve kizárólag a jogos önvédelem erejére és sikerességére van bízva olyannyira, hogy a legkisebb nagyítás és megcáfoltatás veszélye nélkül állíthatjuk, hogy bármely község bármikor szomorú színhelye lehet olyan, sőt súlyosabb büncselekményeknek is, mint aminők történtek. Ezért ami a közbiztonsági állapotokat illeti, sajnálattal kell megállapítanunk, hogy azok még igen sok kívánni valót hagynak maguk után. Ennek okát azonban nem a közbiztonsági szolgálat ellátására hivatott közegek erélytelen, hanyag eljárásában látjuk, hanem a rendelkezésünkre álló erők elégtelenségében, mert a vármegye nagy kiterjedésénél, népességénél, a községek és hozzájuk tartozó lakott helyek nagy számánál fogva a csendőrség jelenlegi létszáma csupán arra lehet elegendő, hogy az elkövetett büncselekmények nyomoztassanak; de nem elegendő arra, hogy a személyekben és vagyonukban megtámadottakat védelmezze és a büncselekmények elkövetését megakadályozza. Ugyanis a vármegye 5927-91 □ klm. területén, amelyen 556 község van, 184 jelentékenyebb és 497 kisebb lakott helyvel és amely terület 437116 lakóssal bir, 39 órszék 201 csendőrral kell ellátnia a közbiztonsági szolgálatot és így 151-99 □ klm. terület, 11208 lélekkel, 14 községgel és 17 lakott helyvel, tartozik átlag minden csendőrszék területéhez és 29-49 □ klm. terület 2174 lakóssal, 3-4 községgel és 4-5 lakott helyvel esik átlag minden egyes csendőrra a vármegye területén. Ily nagy kiterjedésű és népességű területen ilyen csekély létszámmal a közbiztonsági szolgálat eredményesen el nem látható, különösen a vándoreigányokkal szemben annál inkább sem, mert a vármegye 556 községe közül csupán a 2 város és néhány nagyközség tarthat fenn a helyi rendészet céljaira néhány főből álló községi rendőrséget, amely azonban nem csupán csekély számánál, hanem szervezeténél fogva sem képes védelmet nyújtani a kőboreigányok ellen.

Ami már most az előadottak kapesán a cigánykérdést illeti: jó lélekkel elmondhatjuk, hogy tán egy vármegye sem tett annyit a cigánykérdés megoldására és a cigányok garázdálkodásainak megszüntetésére, mint Zalamegye.

Vármegyénknek a múltban volt egyik jeles országgyűlési képviselője már 30 év előtt sürgette a képviselőházban a cigányügy rendezését; azonban kevesen voltak még akkor, akik a kérdés nagy fontosságát felismerték volna és a mai napig sem történt a rendezés érdekében semmi sem.

Később, az 1884. évben, a vármegye bizottsági közgyűlése abban a kétségbevonhatatlanul helyes meggyőződésben, hogy a cigányok lórtartása s ezzel elősegített és ellenőrizhetlenné tett kőborlása a főveszedelem: eltiltotta a kőbor-cigányoknak a lórtartást és amíg e tárgyban alkotott szabályrendelete hatályban volt, a cigányok száma apadt, ellenőrzésük, fékentartásuk könnyebb volt és nem követtek el oly cselekményeket, mint előbb. Azonban a belügyi kormány azon indokollással, hogy a magánjogba vág bele, megsemmisítette ezt a szabályrendeletet s ennek következtében az előző tőrhetlen állapot ismétlődött, aminek hatása alatt a vármegye bizottsági közgyűlése az 1904. évben új szabályrendeletet alkotott a lórtartás eltiltása tárgyában, amelytől azonban a jóváhagyás megtagadtatott azon indokollással, hogy a magánjogokat és a cselekvési szabadságot oly mérvben korlátozni, amint ezt a szabályrendelet teszi, csakis törvényhozási uton lehetséges és magával a szabályrendelettel az a cél, amelyet a vármegye közönsége azzal elérni kívánt, különben sem valósítható meg.

Ily körülmények közt a helyzet nem javulhatván s a vármegye bizottsági közgyűlése mélyen átérzvéen, hogy a vármegye közönségének az érdekeit óvni köteles: az 1907. évben új szabályrendeletet alkotott a vándoreigányokról s abban kimondotta, hogy a cigányoknak a kőborlás, a koldulás és a lórtartás tilos; továbbá, hogy a cigányok számára azt a helyet, ame-

lyen sátorjukat illetőségi, illetőleg tartózkodási községek határában felüthetik, a községek meghallgatásával a rendőrhatalom jelöli ki s a cigányoknak tiltva van, hogy más helyen üssék fel sátorjukat; végül, hogy e tilalmak megszegése kihágást képez és büntetendő, aminek törvényes folyományaként a szekerek és lovak elkobzandók. E szabályrendelet kihirdetés után azonnal jóváhagyás alá terjesztették, de még nem érkezett vissza, jöllehet annak jóváhagyását a megyei közigazgatási bizottság fél éves jelentésében már ismételve megsürgette.

A közgyűlés már az 1891. évben feliratot intézett a belügyi kormányhoz és a képviselőházhoz a cigányügy rendezése iránt s az 1904. évben a szabályrendelet megalkotása mellett újból törvényhozási intézkedést kért a cigánykérdés megoldására; egyúttal pedig azon meggyőződésben, hogy a törvényhozási intézkedéseik is kell valamit tenni e téren, egy külön bizottságot küldött ki azon kérdés tanulmányozására, hogy miként lehetne a cigányok garázdálkodásainak a fentálló törvények és szabályok keretében véget vetni?

A kiküldött bizottságot javaslata előterjesztésénél a következő indokok vezérelték:

A kőbor- vagy vándoreigányok és idők óta s nemzedékről nemzedékre teljesen törvényen kívüli állapotba helyezik magukat, amennyiben sem törvényt, sem kormányrendeletet, sem törvényhatósági, sem községi szabályrendeletet nem tisztelnek és nem tartanak be s a honpolgári köteleességekből mit sem teljesítenek.

De semmibe sem veszik a vallásérkölesi és társadalmi törvényeket és szokásokat sem, amelyek a törvények, rendeletek és szabályok kiegészítő részét s a békés együttélés fólalját képezik.

Ellenben kihasználják a szabad költözködésben álló honpolgári jogot és szabadságot egész a szabadságig, amennyiben minden korlátozás nélkül kényök-kedvük szerint, hol itt, hol ott ütnek fel sátorfájukat és hol egyik, hol másik község határában települnek le rövidebb-hosszabb időre s az illető községek remületére és veszedelmére, mert habár a természet bőven megáldotta is őket erővel, egészséggel és szellemi képességgel, egyáltalán nem dolgoznak, vagyont, tisztességes jövedelmi forrást, keresetet, foglalkozást kimutatni nem képesek, a rendszeres koldulás mellett a bűnügyi statisztika és a mindennapi tapasztalás adatai szerint tiltott uton és módon szerzik meg létfontartási eszközeiket a vagyon- és igen sokszor a személybiztonság rovására is.

Mindezzel nemcsak egyenes és folytonos összeköttetésben állanak a törvényekkel és főként a büntető-törvényekkel, hanem állandóan veszélyeztetik a békét, a közrendet és közbiztonságot is anélkül, hogy garázdálkodásaikat megakadályozhatnók, ami egyrészt annak tudható be, hogy hatályos ellenőrzésük és felügyeletük kőbor életmódjuk miatt és a rendelkezésünkre álló eszközök elégtelensége folytán ugyszólván lehetetlen; másrészt pedig arra vezethető vissza, hogy nyíltan boszuállással fenyegetőznek üldözés vagy feljelentés esetére, aminek az a következménye, hogy az egyesek is, meg a községek is inkább eltűrik szertelen garázdálkodásaikat, mintsem fellépjenek ellenük vagy a hatóság kezére járjanak. Így aztán nem csupán az egyén és társadalom, hanem az állam is tehetetlenül és védtelenül áll ezzel az őskori nomád életet folytató, hazátlan vad hordával szemben, amely soha, semmiféle tekintetben sem fog civilizálódni, ha jelen kiváltságos helyzetét tovább élvezheti s amelynek egyáltalán semmi hasznát sem vesszük és amely ugyszólván ellenség módjára lepi el az országot és csak azért tartózkodik itten, mert törvényen kívüli állapotnak örvendhet és nyakunkon élésködhét.

Hogy ezen a bajon csupán az általános törvényektől és szabályoktól eltérő s a helyzettel minden legkisebb kímélet nélkül leszámoló kivételes törvényhozási intézkedéssel lehet gyökeresen, alapjában és — hogy úgy mondjuk — egy osapásra segíteni: kétségtelen; azonban ez nem lehet ok arra nézve, hogy addig is, amíg a törvényhozási intézkedés megtörténik, tétlenül nézzük a kőboreigányok garázdálkodásait, hanem ellenkezőleg arra kötelez és kényszerít bennünket, hogy segítsünk magunkon, amennyire ez — törvényes keretben — móduakban áll. Ez a köteleességük annál inkább is, mert a vándoreigányok okozta tőrhetlen állapot oly szégyen-

feltja, oly fekélye a mai korban az államnak és társadalomnak, amelyet minden erővel s igyekezettel és könyörtelenül el kell távolítanunk még akkor is, ha a mütét egészséges, fájó részeket érintene is. Nem térhetünk ki ma már ez elől, ha modern és jogállamnak óhajtuk tartani és tekintetni országunkat és nem tántoríthatnak el bennünk ettől a liberalizmus és humanizmus semmiféle modern tulhajtásai sem, mert nem az elméletek, hanem a gyakorlati élet követelményei szerint kell berendezkednünk s a valódi liberalizmus és humanizmus ellenkezőleg azt kívánják, hogy az említett kiváltságos állapotot megszüntessük, a szóban levő fajt az emberiségnek és rendeltetésének meghódítsuk s ezzel annak tagjait az állam és társadalom hasznos polgáiraivá alakítsuk át. Ha tehát a célt akarjuk, pedig akarnunk kell azt, akkor a megvalósítására rendelkezésünkre álló eszközöket is akarnunk és kihasználnunk kell.

Ezen indokokból a kiküldött bizottság intézkedés alapjául az általános közrendészeti szabályokon kívül kijelölte a községi törvény azon rendelkezéseit, amelyek szerint a község hatósága a községben lakó, vagy tartózkodó minden személyre s a községben levő minden vagyonra kiterjed, minden honpolgárnak valamely község kötelekebe kell tartoznia, a községi illetőség megszerzése, valamint az illetőségi községen kívül más községben való tartózkodás ellen bizonyos erkölcsi, vagyoni és kereseti szempontból kifogás emelhető s a község a közrendőrséget kezeli; továbbá kijelölte a toloncsabályokat, amelyek szerint a csavargók, a szokásos muokakerülők, az engedély nélkül koldulók és a közbiztonságra nézve alaposan gyanus személyek, ha illetőségi községükön kívül találatnak és rendes lakást és foglalkozást vagy életfontartási jövedelmet kimutatni nem tudnak, letartóztatandók, a toloncsabizottság elé állítandók és községi illetőségük megállapításáig fogva tartandók; továbbá kijelölte a népoktatási törvényt, amely szerint azon gyermekek részére, akiket szülők az iskolától visszatartanak, külön gyám rendelőndő; továbbá a közegészségügyi törvényt, amely szerint a 7 évnel fiatalabb gyermekek gyógykezelésének elmulasztása kihágást képez és büntetendő; továbbá a gyámi törvényt, amelynek értelmében az apai hatalom megszüntethető, ha az atya gyermeke tartását és nevelését elhanyagolja vagy erkölcsiségét, avagy testi jólétét veszélyezteti; továbbá a kihágási büntetőtörvénykönyvnek a csavargásról és koldulásról szóló intézkedéseit; és végül a gyermekvédelemről szóló törvényeket és szabályokat, amelyek szerint azon gyermekek, akiknek eltartásáról és neveléséről a szülők, vagy mások nem gondoskodnak, állami gyermekmenhelyekbe veendőek fel.

A bizottság a cigányokkal szemben mindezen törvények és szabályok szigorú végrehajtását és e célból azok nem, kor stb. szerinti összeírását, vagyonuk leltározását, személyleírásukat és — személyazonosságuk igazolására — ahol lehetséges, fényképeztetésüket hozta javaslatba.

A bizottság indítványa a közgyűlés által elfogadattván s az aispán megfelelő eljárásra utasittatván, a végrehajtási rendelet az 1904. évben kiadott és foganatosított s a tapasztaltakhoz képest az 1906. és 1907. években újabb rendeletekkel kiegészített, amelyek egyrészt az eddigi környezetükben erkölcsi romlásnak kitett, vagy züllésnek indult gyermekek oltalmáról szóló újabb belügyministeri körrendeletnek a cigánygyermemekkel szemben leendő szigorú végrehajtását előzták; másrészt pedig a foganatosításhoz szükséges megfelelő utasításal felsorolják mindazon törvényeket és szabályokat, amelyeket a cigányok ugyszólván minden nap megsértének; egyúttal pedig körülírják azon módokat és eszközöket, amelyekkel a vándoreigányok garázdálkodásai meggátolhatók s az e tekintetben létező akadályok elháríthatók.

Azonban dacára ezen intézkedéseknek, nagyobb eredmény nem volt elérhető.

E tekintetben első sorban arra kell utalnunk, hogy a közbiztonsági szolgálat ellátására hivatott csendőrség létszáma nem elegendő; továbbá, hogy az apai hatalom megszüntetése alig néhány esetben volt keresztül vihető, mert nem akad senki sem, aki a gondnokságot elfogadta volna, aminek következtében néhány esetben rendőrségi közegek bizáltak meg a gondnoksággal; továbbá, hogy a 4, illetőleg az új btkönyv szerint 10 koronát felül nem haladó élelmi, vagy

élvezeti cikk, tüzelőszert, vagy egyéb életszükségleti tárgy lopása, a mezőrendőri és erdőrendőri ügyekben legelőlopások, legeltetések és egyéb kártételek legnagyobb részben osztrák magánvadászra üldözhetőek és nem igen akad, aki feljelentésként fellépjen; továbbá, hogy pár esetben a közkeleti illetőségük megállapításáig letartóztatott kőboreigányokat felsőbb hatósági rendeletre szabadon kellett bocsátani; továbbá, hogy a gyermekmenhelybe szállított cigánygyermeknek onnét felsőbb hatósági rendeletre — amely szerint a cigánykérdés a gyermekvédelem keretében nem oldható meg — kiboosáttattak s ezzel a gyermekvédelem magasabb intézményéből az a faj, mely arra legjobban reá szorult, kizárattott, annak dacára is, hogy ez az intézmény a törvény és rendeletek szerint nem fosztja meg áldásaitól a cigányt és hogy az a cigánykérdés megoldását már magában véve is nevezetesen elősegítette volna; továbbá, hogy egyes cigányok részére a lókereskedés, vagy kovácsipar üzése tekintetében az iparigazalványt felsőbb hatósági határozat folytán ki kellett adni; továbbá, hogy az idegen (pl. horvátországi) cigányok utlevél nélkül jöhetnek át az ország határán, sőt hazájukban házalási engedélyt is nyernek, stb.

Mindazonáltal az említett intézkedések folytán a cigányok száma a felsorolt gátló körülmények dacára is lecsökkent a vármegye területén. Vanak járáások, amelyekben nincsen letelepült cigány; van cigányosfaló, amely házbán lakik és vannak, amelyek iskoláztatják gyermekeiket, hivatalból üldözendő csavargás és koldulás miatt hozott büntető ítéletek száma pedig folyton emelkedik s annak következtében, hogy a csendőrség kiváló gondot fog fordítani a vándorcigányokra, remélhető, hogy az állapotok javulni fognak.

Mindezekből kétségtelen, hogy mindaddig, amíg a cigányügy törvényhozásilag nem rendeztetik, a fentálló törvények és szabályok keretében s azok mai alkalmazása és magyarázata mellett teljes lehetetlenség a cigányok garázdálkodásainak véget vetni.

Ezért a megyei közigazgatási bizottság f. havi üléséből a m. kir. miniszterelnök urhoz felterjesztett feléves jelentésében azon előterjesztést tette, hogy a cigánykérdés külön törvénnyel mielőbb rendezessék; addig pedig, amíg ez megtörténhet, a vándorcigányokról alkotott fentemlített 1907. évi szabályrendelet jóváhagyassék, illetőleg a cigányok a lótarastól eltiltassanak; a mezőrendőri és erdőrendőri ügyekben a magánvadászra vonatkozó fentemlített rendelkezései oda módosítottassanak, hogy a cigányokkal szemben a kihágási eljárás hivatalból legyen megindítható; — továbbá, hogy az utlevélügyről szóló törvény alapján az utlevél-kötelezettség a cigányokra nézve a belföldi forgalmat illetőleg is kimondassék; hogy az állami gyermekmenhelyekre vonatkozó szabályok a cigánygyermekre is alkalmazottassanak; — továbbá, hogy a vármegye területén lévő csendőrség, amelynek létszáma betegségi, szabadságolási stb. okokból sohasem teljes, ne csak a megállapított létszámban állandóan fentartassék, hanem a csendőrség tevékenysége új őrsök felállításával és a kecsikon közlekedő cigánykaravánok üldözhetőseire alkalmasabb lovas őrsök felállításával is fokoztassék, amennyiben pedig új őrsök felállítására és lovas csendőrség szervezése s ilyenképp a csendőrségi legénység állományának az 1881. 2. t.-c. 1. §-ának megfelelő módon való kiegészítése a csendőrségi létszám szaporításánál tapasztalható nehézségek miatt akadályokba ütköznek, a véderőről szóló 1889. 6. te. 3. §-a alapján a belrend és biztonság fenntartása az erre is hivatott hadsereg bevonásával oldassék meg.

A megyei gazdasági egyesület a f. hóban tartott közgyűlésében azon meggyőződésből kiindulva, hogy minden testületnek kötelességében áll, hogy fölemelje tiltakozó szavát a létező türelmetlen állapot ellen: feliratot intézett a földmivelésügyi miniszter urhoz és felkérte őt, hogy a gazdaközönség érdekei előmozdításában álló törvényes hatáskörében teljes erélyével hasson oda, hogy a cigánykérdés törvényhozásilag uton mielőbb megoldassék; egyúttal pedig feliratot pártolási végett megküldötte az összes gazdasági egyesületeknek.

Hogy a cigányügy rendezése tervbe van véve s ez érdemben adatgyűjtés és tanulmányozás van már hosszabb idő óta folyamatban: köz-

tudomásszerű dolog. Hogy milyen lesz a tervezet: nem tudhatni. Azonban remélni kell, hogy az nem félrendszerű lesz, hanem gyökeresen segít bajainkon és fel kell tennünk, hogy a javaslat — törvényhozási tárgyalása előtt — közzé fog tétetni azért, hogy minden érdekelt hozzászólhasson.

Mint hogy a rendezés késik és már égetően sürgős, az összes törvényhatóságok együttes föllépése kívánatos.

Aktualitások.

(Politika.) A politikai vakáció alatt nagy volt a nyugalom. Azt ugyan tudtuk, hogy ez a nagy csendesség csak felszínes és a politika titkos gépezetei mozgásban vannak, de hogy mi történik, mire számíthatunk, azt egyetlen indiscret szó sem árulta el. A titoktartás tehát jól volt szervezve. Az egyik miniszter itt, a másik ott pihent. Mintha semmit sem tettek volna.

Lassanként azonban egy egy kis röpke híreoske mégis szárnyra kel s lehet már kombinálni a politikai szándékokat.

A fuzió, vagyis az új pártalakulás terve előtérbe lépett. Hiszen kísértett a fuzió már előbb is, de most már hozzáteszik azt is, hogy a helyzet megoldásának csak két útja van: vagy új alakulás, vagy a képviselőház feloszlása. A harmadik és egyedül biztos mód: az önálló bank felállításáról senki sem beszél. Ugy látszik, hogy Bécsben már végleg döntöttek és bankot nem akarnak semmi áron.

Ugy hírik, hogy a fuzió keresztapja Sztérényi szeretne lenni. A jelek nem cáfolnak rá erre a híresztelésre. Az államtitkár két napig volt Wekerle vendége. Azt mondják, hogy a költségvetést készítették elő. De hogy nem vitt-e Sztérényi mást is a tarisznyájában, azt már bajos volna eldönteni.

Az hangoztatják, hogy a bankkérdést ki kell tolni s a paktumnak a választói jog reformjára vonatkozó részét be kell váltani, mert erre nézve a koalíció Ófelségével szemben felelősséget vállalt. Egy olyan többséget keresnek tehát, amely legalább abban egységes, hogy a választó reformot kibontsülvigye. Ezt a többséget első sorban a képviselőház mostani tagjaiból keresik. Állítólag ennek a tervnek hívei Andrássy, Kossuth és Apponyi. Az ő tervük: az alkotmánypártból és a függetlenségi pártból létrehozni ezt a többséget.

Hiszen terv, az lehet százféle is. De nem valószínű, hogy az önálló bank híveit, akik az utolsó napok eredményeiből s az általános hangulatból erőtt merítették, csak egy máról holnapra le lehessen szerelni. Az összeütközés tehát elkerülhetetlen s máris valószínűnek látszik az, hogy a képviselőházat feloszlatták s valami darabontféle kormány új választásokat csinálna.

Akik azonban azt hiszik, hogy parlamenten kívüli kormány olyan többséget tud csinálni, amely minden nemzeti törekvés kikapcsolásával, tisztán a 67-es alapon, a bécsi akaratnak megfelelő politikát kövessen, — nagyot fognak csalódnai. A nemzet öntudatra ébredt s a járszalagot nem tűri a nyakán. Egy pár darabonttal pedig még el tud banni.

(Az orvosi kongresszus.) A művelt világ tudományos körei érdeklődéssel tekintettek Magyarországra felé, amelynek székesfővárosában a nemzetközi orvostudomány kongresszus gyülekezett össze, hogy előbbre vigye a tudományt és megismerje: mit produkált ez az ország ezen a téren. A csupán politika pikáns és érdekes szempontokat vitt bele az orvostudomány előzményeibe, románok, szlávok, hibbant allueutschok dühösen ágáltak a Magyarországon tartandó kongresszus ellen, arra biztatván egyes nemzetek orvosait, hogy tüntessenek az által a nemzetiségeket elnyomó magyar faj ellen, hogy távol tartják magukat a kongresszustól. A hazug és igazságtalan agitációnak nem volt komoly eredménye. A néhány román és szláv orvoson kívül, akik abszolút jelentéktelen szerepet játszanak az orvosi tudományban és játszóttak volna a kongresszuson is, Európából, Amerikából, Ázsiából, Afrikából és Ausztráliából eljött mindenki, akinek szándékában volt.

Több mint 3000 külföldi ösmerkedett meg ezen kongresszus révén hazánkkal. Akik jöttek,

azok többnyire jelességei a hazájukbeli orvosi karnak, hírneves orvosok, egyetemi professzorok, akik szerepet játszanak nemcsak a tudományban, de a társadalmi és politikai életben is. Ezek a kapacitások tehát szemtől-szembe látták annak a sokat gyalázott, mellőzött, lenézett Magyarországnak intézményeit és szent meggyőződésünk, hogy gyökeresen megváltozni a rólunk való kedvezőtlen vélemény, ha ugyan ilyen gyökeret vert volna bennük a már évek óta folyó külföldi rágalmozások folytán. Meggyőződtek róla, hogy egy kűzkűdő, de törekvő nép él itt, amely fogékony a kultúra és az emberi nem haladása iránt, amely erejét tulhaladó áldozatokkal emeli magát a gazdag nyugat műveltségi fokára és amelyet csak szerencsétlen közjogi viszonyai tartanak vissza attól, hogy rohamosabb tempóban fejlődjék kulturális és szociális téren. Meggyőződhetek róla az idegen orvosok, hogy az orvosi tudomány nálunk semmivel sem áll alacsonyabb nivón, mint akárhol a külföldön.

Bizonyos és nem akarjuk elrejtetni előlük, hogy szegénység és nyomorúság is van ebben az országban, hogy közegészségi állapotaink számos vidéken nem kielégítőek, de minden téren az utolsó faluban is találkozni lehet azzal a törekvéssel, hogy ezeken az állapotokon segítve legyen.

Nemcsak tudományos eredmény az, amit a magyar közvélemény — a nemzetközi orvosi kongresszustól vár. Hanem elvárjuk azt az eredményt is, hogy a külföldi tudósai közvetlen tapasztalásaik révén megősszölva fogják itt látni az ellenünk ellenségeink által emelt vádakot és hazug rágalmozásokat és visszatérve hazájukba terjeszteni fogják azt az igazságot, hogy bár szegény, elhagyatott, külső és belső ellenségek által fenyegetett nemzet ez a magyar, de becsülettel megállja a helyét minden téren és törekszik a jobbra.

(Magyar vállalkodók.) Furesa dolog, de ugyan, hogy mi a magyar divatot is Ausztriából kapjuk.

Az osztrák élelmesség mindenben a kedvünket keresi, ha a zsebünket akarja kiüríteni; sőt hogy biztosan élt érjen, a hölgyek hiuságára apellál s innét kap segítséget.

Legújabb példál a magyar vállalkodókat hozza forgalomba az osztrák ipar. Persze igazi tüzről pattant magyar menyecskét és olyan igazi magyar izléssel készített vállalkodót, amilyent egyik másik vidéken a magyar nép visel, a német gyáros nem látott, előveszi tehát a legelső kártyavető cigányasszonyt, ezt véli magyar asszonynak s ennek a hátáról fityegő tarka-barka rongyokból megkomponálja az osztrák mester a magyar divatot.

Soha visszataszítóbb, izléstelenebb, igazán cigányos, de semmiképp magyarnak nem mondható, tarkabarka, virágos vállalkodókat még nem komponáltak Ausztriában, mint amilyeneket mostanában a magyar hölgyekre ráoktrojálnak magyar divatujdonosság gyanánt.

Hölgyeim! el ne felejtsetek, hogy ezek a divatos kendők Jungbunzlauban készülnek.

A cigánysátrak odaliskájainak rongyaiból veszi a mintát az osztrák és felteszi a magyar asszonyokról, hogy feltétlenül izlés nélkül öltözködjek, hupikék virágokkal tarkított vállalkodók után esengenek. Csodálatos, hogy ilyen vállalkodókat magyar asszony magára vesz. Ez a tarka valami már az első látásra szinte visszariasztó s ott van a helye a félvilágban.

Van ezek között a kendők között sok olyan, amit a török bojkott nem eresztett be keletre. Tehát úgy vélték, hogy jó lesz Magyarországra, csak rá kell fogni, hogy magyar különlegesség. Ezt pedig megteszik egy kis üzletért.

Eddig szerencsére a vidéken nem tüntek fel ezek a kendők, csak néhány nyaraló nagyvárosi urhölgy mutogatta a naiv vidéki asszonyoknak. A vidéki asszonyok azonban nem izléstelenek s nem utánzó természetűek és ha szeretik is a divatot, mégis elég konzervatívek ahhoz, hogy nem vesznek meg mindent, amit az osztrák gyáros kínál.

Vissza a hupikék kendőkkel Jungbunzlaub. Viseljék Ausztriában.

Férjek! Vigyázzatok az osztrák rongyra.

(Nyomor és szenvedés.) Egy munkás levelet irt Amerikából. Pénzt kér, hogy hazajöhessen, mert odaát rettenetes rosak a viszonyok. Pedig

ez a honfitársunk nem tanulatlan falusi ember, akivel nagyon könnyen elbánnak az ügynökök; hanem képzett, világlátott iparos, aki jó viszonyok mellett mindenütt megél.

Öt millió ember tengődik munka nélkül — írja, a hatalmas Egyesült Államokban a helyzet ahelyett hogy javulna, folytonosan rosszabbodik. A nagy vállalatok üzeme jórésztben szünetel. Akár kétszerannyi munkásnak adhatnának kenyeret, mint amennyit elbocsátottak. De kénytelenek munkásaikat elbocsátani, megrendeléseiket elintézetlenül hevertetni, mert nem kapnak pénzt. Mennél többet dolgoznak, mennél több embert foglalkoztatnak, annál több pénzre van szükségük, mivel a nagy üzletek mind határidőre szólnak s átlag félesztendeig kell várniok számláik kifizetésére.

De a nagy pénzüzerek tétlenül ülnek pénzeszsákjaikon s emiatt tesped, pang minden és néhány millió munkás nyomorog pénz és kenyér nélkül. S a nyomor egyre kétségbeesőbb, mert jobb viszonyokra kilátás sincs.

Itt ott megnyílnak ugyan a gyárak, újra felvesznek néhány száz, vagy néhány ezer elbocsátott munkást, de mindez alig változtat a nagy munkásnyomoruságon. Millió számra állanak a munkáskezek még ma is dologtalanul. És fogy a megtakarított pénzeske, amit otthon, a lenézett, elhagyott országban gyűjtöttek, míg az adósság egyre szaporodik. Az ipari télettség még ma is oly nagy, mint a múlt évben volt. A visszahatás pedig egyre általánosabb.

Súlyosbíttja az amugyis nehéz helyzetet a határvámok leszállításának terve, ami óriási versenyt jelent a jövőben. A munkásnak feltétlenül olcsóbban kell dolgoznia, mert az amerikai termelő, hogy a külföldi iparcikkeivel megállhassa a versenyt, feltétlenül le fogja szállítani a munkabéreket és a munkás kénytelen lesz dolgozni a jelenlegi bérnek feléért is.

Bizonyos tehát, hogy a kivándorlás csökkenni fog, míg a visszakivándorlók száma szaporodik. Amerika nem aranyország többé, hanem a munkásra nézve a nyomor és szenvedés tanyája.

Egerszegi krónika.

Rovatvezető: Publi.

Övintézkedés.

Egyik göcseji faluban nagy esemény történt. Az ugynevezett tókák egyikébe egy kis 6 éves gyerek belekerült és a tóka színültig lévő vizel, annak rendje és módja szerint végérvényesen belefullt.

A kis ügy hatósági beavatkozást igényelvé, kiszáll a járásorvos is. Előkerített a bírót, de a gyereken még annak a közbenjöttével sem lehetett már segíteni.

De hogy a kiszállásnak valami látható eredménye mégis legyen, meghagyja, hogy a tókát, ha már betönni nem is lehet, vagy sáncolják vagy korláttal vegyék körül, nehogy hasonló szerencsétlenség adja elő ismét magát.

— Még pedig — teszi hozzá nyomatékkal a doktor — most mindjárt.

— Csakhogy ez nem lehet — szól a bíró — mert ma vasárnap van és ilyenkor senki se bolond, hogy közmunkázzék.

— De hát ezt a tókát mégse lehet így hagyni. Hát mondja csak, a lelkére veszi, ha valaki bele talál megint veszekedni?

— Én nem veszem, de hát magam nem állhatok neki a körükerítésnek! Na még csak az volna szép.

— Hát akkor mit csinálnak?

— Mit?! — szól bele a kisbíró, ki szintén jelen volt a helyszíni szemlén. — Meg van már, nem kell félni. Kerítsen a doktor ur olyan piros cédulát, amelyre ez van írva:

Itt járványos beteg van! Idegeneknek tilos a bemenet — és azt ide az egyik fára folszegezzük.

A javító vizsgákról.

Az iskolák napja — szeptember eleje — nemcsak a beiratás körüli túlekedésnek, a könyvvásárlásnak s egy pár diák keserves izzadásiának szezonja, hanem alkalmas arra is, hogy e rovat számára termeljen anyagot.

Egy megteremt, jóképű diágyerek, aki tanulmányait, miként a jelek is mutatják, nem az iskola, hanem az élet számára tőkésíti, állott javító vizsga elé, amiért év végén a fizikából elbukott.

Kérdez tőle a tanár egy pár kérdést a hang és fénytantól, a hőszugárzásból, végre — miután emberünk annyi jártasságot mégis elárult, hogy feltehető volt róla, miszerint tudja, hogy a tankönyve miként néz ki — a tanár rátér a tesztek vonzódására.

— Mondja csak meg nekem, miféle erő az, ami a világegyetemet összetartja?

Diákuink csak néz egyet és a csodálkozás, mely arcára ráül, nyíltan elárulja, hogy ő meg viszont azt kérdi magában, hogy hogyan lehet egy javító vizsgástól ilyet kérni? De rövid habozás után azért mégis kivágja a feleletet.

— Az az erő, ami a világegyetemet összetartja, . . . a szerelem.

*

Ugyanezen alkalomkor mesélték el ezt is, mely azonban már a rendes vizsgákon történt.

Az eset színhelye az elemi iskola. A tisztelendő ur éppen a hittanból examinálja a fiukat.

Egy bátor fellépésű fiúcska kerül elébe. Ismeri jól a tisztelendő ur, hiszen jár is a házukhoz. Hozzá ott van a fiúcska papája is, hát ő maga szeretné legjobban, ha a gyerek brillirozna. És a kis urfi tényleg szépen felel minden kérdésre.

— Na jól van fiúcskám, látom, hogy tudod a hittant. Hát most mondj nekem egy szép templomi éneket.

Megesillan a fiú szeme és büszkén kivágja:

— Elmegyek a templom mellett . . .

A harsogó kacagásra, mely a felelet nyomán keletkezett, még a tisztelendő ur is elmosolyogta magát.

— Te kis csacsi . . . hiszen szép, szép ez is, de ez nem templomi ének.

Am a gyerek nem hagyja magát terrorizálni.

— Pedig édes apámnak ez tetszik a legjobban!

*

Egy megrögzött szójátékos aztán, mikor ezeket a dolgokat leadták, ezt kérdi a szomszédjától:

— Te! Mondd meg nekem, mi a különbség: az óra, a számár és a tanító között?

Persze hogy senki se törte rajta a fejét, hát maga a kérdező adta meg a feleletet.

— Pedig igen egyszerű. Az óra: üt — a számár: legel, — a tanító meg: ütlegel.

Szemelvények.

Jegyzőválasztás volt egy nagyobb községünkben. A közönség nagy lelkesedéssel választotta meg az új jegyzőt s a lakoma is megfelelt az emelkedett választási hangulatnak. Toaszt is volt bőven. Ezekből a felkészültekből lop-tuk a következő szemelvényeket. „Az Isten éltesse az egész indítványnak a szerelményét; dicsértessék a Jézus neve“. — „Az Isten éltesse, aki a jegyző elbocsátásának indítványát kezdeményezte“. — „Az egész indítványt köszönettel fogadjuk és eredményezzük a jegyzőválasztást.“ — „Könyörgöm alásan, elmondhatom az elvemnek, hogy a régi jegyző megbetegedve kapta meg a nyugdíját.“

Merengés.

Mióta egymást elkerüljük,
S nem várlak ott a szegleten,
Nevem se jut ugye eszedbe . . .
Édes, sápadt, szép gyermekem?

Pedig látod, sok hosszú estén,
Mikor meséket álmodom,
Egyszerre mintha rózsá ujjak
Simogatnák a homlokom.

Oly édes, ismerős ez érzés . . .
Legott rimet keresgetek . . .
Fülembe zsongnak újra . . . újra . . .
Azok a régi énekek . . .

Eszembe jut a kis szobácska
Tudod te! . . . Ott az asztalon . . .
Ugye hogy mindig ott hever még
Néhány szerelmes bus dalom?

Ugye, ilyenkor te merengsz ott
A csengő, lázas sorokon?
S ugye, ilyenkor a te ujjad
Simítja forró homlokom?

Soproni kereskedelmi és iparkamara köréből.

Pályázat ipariskolai ösztöndíjakra.

Alulírott kerületi kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdet az 1909/10-ik tanév folyamán az iparos szakoktatás céljaira szolgáló öt iskolai ösztöndíjra. Ez ösztöndíjak egyenként 200 (kétszáz) koronára rugnak. Pályázhatnak a kamara kerületében (Moson, Sopron, Vas és Zala megyék, valamint Sopron sz. kir. város) illetőséggel bíró oly szegénysorsú ifjak, akik az ország területén fennálló valamely iparszakiskolának, felső ipariskolának vagy iparművészeti szakiskolának beiratkozott s az illető intézet előadásait rendszeresen látogató jó előmenetelű tanulói.

A kérvényhez esatolandó a születési és illetőségi, továbbá az iskolai bizonyítvány, illetve ily bizonyítvány hiányában az ösztöndíjakra ajánló nyilatkozata azon tanintézet igazgatóságának, amelynek tanítványa a folyamodó.

Ha a folyamodó állami, törvényhatósági vagy általában közpénztárból származó ösztöndíjakban vagy másféle segélyben már részesedik, a folyamodványban ez is felemlítendő.

A pályázati kérvények legkésőbb folyó évi szeptember hó 25-ig az alulírott kamarához küldendő be.

Pályázati hirdetmény.

Alulírott kamara a budapesti „Keleti Kereskedelmi Akadémia“ kerületbeli hallgatói számára 600 szóval hatszáz koronás ösztöndíjat alapított, mely ösztöndíjra ezennel pályázatot hirdet.

Erre az ösztöndíjra csak a kamarai kerület (Moson, Sopron, Vas- és Zalamegye és Sopron sz. kir. város) területén illetőséggel bíró és valamely felsőkereskedelmi iskolát avagy a „Keleti Kereskedelmi Akadémia“ első évfolyamát sikerrel végzett hallgatók pályázhatnak.

A pályázati kérvény, melynek a pályázó nevét, lak- és illetőségi helyét, családi és szüleinek vagyoni viszonyait, erkölcsi magaviseletét feltüntető okmányokkal kell felszerelve lennie s a melyhez a pályázó felsőkereskedelmi iskolai érettségi bizonyítványa avagy a „Keleti Kereskedelmi Akadémia“ első évfolyamának sikerrel való elvégzését tanúsító bizonyítvány esatolandó, legkésőbb folyó 1909. évi szeptember hó 15-én délelőtt 10 óráig nyujtandók be kamaránk elnökségénél.

A kamara fenntartja magának a jogot, hogy több kiváló minősítvényvel bíró pályázó jelentkezése esetén a 600 koronás ösztöndíjat a két legérdemesebb pályázó között ketté oszthassa. Előnyben részesülnek, akik az Akadémia I. évfolyamát kamaránk ösztöndíjával kiváló sikerrel végezték és a most kezdődő tanévvel a második évfolyamra iratkoznak be.

Hirdetmény.

A kisbéri m. kir. állami ménésintézet parancsnoksága pályázatot hirdet az intézeti kórházban elhelyezett betegek és ápolók, kbl. 20—25 személy, 1910. évi január hó 1-től kezdődő 3 év tartamán át való élelmezésére.

A pályázatok beadásának határideje f. évi szeptember hó 23-ának délelőtti 10 órája. A szükséges ajánlati űrlapok, a feltételek füzetek és az étkezési szabályzat a ménésparancsnokságnál kaphatók.

Sopron, 1909. évi augusztus hó 26-án.

A kerületi kereskedelmi és iparkamara.

Hivatalos rovat.

Hirdetmény.

I.

Közhirre teszem, hogy a városházában elhelyezett hivatalok hivatalos óráit f. évi szeptember 1-től hétköznapokon délelőtt 8-tól 2 óráig, ünnepnapokon (vasárnap, nemzeti ünnep, karácsony, husvét és pünkösöd első napját kivéve, mikor a hivatal szünetel) d. e. 9—11 óráig állapítottam meg.

Sürgős ügyek elintézésére azonban d. u. 2—4 óráig szintén nyitva áll a hivatal, az anyakönyvi hivatalos órák pedig változatlanul betartatnak.

Adó s egyéb be- és kifizetések hétköznapokon d. e. 8—12 óráig eszközölhetnek.

II.

Zalaegerszeg r. t. város tanácsa ezennel közhírré teszi, hogy azon szőlősgazdák, kik kimérettel és kismértékben való elárúitással nem foglalkoznak, a borítaladó kedvezményes fizetése céljából az 1892. évi XV. tc. 3. §-án alapuló igényüket folyó évi szeptember hó 5-től bezárólag szeptember 20-ig Medgyessy László kataszteri nyilvántartónál bejelenthetik.

Zalaegerszeg, 1909. augusztus 31-én.

Dr Korbai Károly polgármester.

Hirek.

Gróf Batthyány Pál főispán ur ömeltósága szeptember 4-ikén utazott el Wiesbadenből s a vasárnap este haza érkezik.

Megjöttek a diákok. Megélünkült a város szeptember első napjaiban. Visszatért a vakációzó ifjuság az iskola falai közé. A tanintézetek előtt csoportba verődnek a fiúk, az aranyos szabadidő élményeiről beszélgetve, új könyveiket mutogatva. Meglátszik az arcokon a pihenés, a szabad levegő, a napsugár. Vidámak, boldogok és gondtalanok mindnyájan. Legfeljebb egy két ismétlőnek, pótvizsgásnak az arcán borong egy kis levertség. Azt is hamarosan elűzik a viszontlátásnak örülő jábarátok. Szóval az iskolai beiratások élénkséget hoznak a csendes városba. — A beiratások a főgimnáziumban és felső kereskedelmi iskolában már bevégeződtek. A főgimnáziumban kevés a tanuló; jóval kevesebb mint tavaly, míg a kereskedelmi iskola tul van zsúfolva.

Fényes esküvő. Dr Horváth Dénes kir. kincstári ügyész tegnap vezette oltárhoz S. bestyén Kató urleányt, Sebestyén Lajos nagykanizsai ügyvéd, kir. tanácsos leányát. A menyasszony részéről gróf Zichy Aladár, a király személye körüli miniszter volt a násznagy. A miniszter szombaton reggel érkezett Nagykanizsára.

Hivatalos órák a városházán. Zalaegerszeg város hivatalaiban a hivatalos órák szeptember 1-től kezdve délelőtt 8 órától délután 2 óráig, ünnepnapokon délelőtt 9—12-ig tartanak. Sürgős ügyek elintézésére délután 2—4 órák között egy tisztviselő hivatalban lesz. Az anyakönyvi hivatalos órák változatlanul maradnak.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kulcsár Gyula zalaegerszegi főgimnáziumi tanárt Lőcsére helyezte át. A kiváló képzettségű tanár az iskolán kívül is sokoldalú tevékenységet fejtett ki. Elnöke volt az iparosifjak önképző egyletének s agilis tagja az irodalmi és művészeti körnek. Távozását őszinte sajnálattal vesszük tudomásul.

A nemzetközi orvosi kongresszuson Zalavármegyéből Dr Thassy Gábor vármegyei tiszti főorvos, Dr Gráner Adolf zalaegerszegi városi tiszti főorvos és közkórházi igazgató, továbbá Dr Mizner Antal zalaszentgróti járásorvos vettek részt.

Junga százados pokolgépe. Országos szenzációt keltett Junga Sebő honvédszázados, nagykanizsai zászlóaljparancsnok pokolgépe. Napokon keresztül tele volt vele minden napilap. Az esetet tehát újra teljes részletességgel elbeszélmi felesleges, annál is inkább, mert ma már kétségtelen, hogy egy szerencsétlen elmebeteg ember és nem gonosztevő oselekedetéről van szó. Junga Sebő ritka zseniális ember volt. Amibe belefogott, abban tökélyre vitte. Valamikor a tengerészetnél szolgált s ott már mint zászlós magas kitüntetést kapott bátorsá-

gáért. A hajó tisztikara sárgalázba esett s Junga egyedül vitte a hajót kikötőbe. A tengerészetet gyenge szemei miatt kellett elhagynia. Egyik szemére kissé kancsalított. A honvédegyalogságnál szolgált s mint bator, eszes és képzett katonát ismerték. Később nőül vett egy olasz arisztokrata családból származó hölgyet, akivel példás családi életet élt. Gyönyörű gyermekei vannak, akiket a bálványozásig szeretett. Minden szabad idejét családjá körében töltötte. Sokat foglalkozott fényképezéssel; robbanó anyagokkal kísérletezett és a katonai tudományokban képezte magát.

Az utóbbi időben Junga százados sokszor ideges, izgatott magaviseletet tanúsított. Családjá már régebben aggódott érte s bajtársainak is feltűnt zavaros beszéde és beteges képzelődése. Indulatos volt, rossz álmok gyötörték és kígyókkal vesződött.

Augusztus 21-én Jungát meglátogatta Halassy Károly nevű mostoha testvére, aki Budapesten vasúti ellenőr. Junga arra kérte Halassyt, hogy adjon fel Budapesten a postára egy kis csomagot, amelynek a címét azonban nem szabad megnéznie. Halassy vállalta a megbízást s a csomagot gimnázista fiával postára adatta. A postán a csomagot nem akarták felvenni, mert »törékeny« jelzéssel volt ellátva. Az ifjú Halassynek tehát rá kellett jegyeznie, hogy a feladó felelőségére felvehető. Eközben meglátta, hogy a csomag Mátyássy Zoltán kassai hadbírónak van címezve.

Másnap Mátyássy Zoltán hadbíró egy csomagot kapott a postán. Amikor a küldeményt felbontotta, a csomagban volt pokolgép felrobbant s Mátyássy rettentően megsébesítette, de szerencsére meg nem ölte.

Megindult a vizsgálat minden irányban, de napokig nem vezetett eredményre. Csak Halassy fia tudta a titkot s elmondta az atyjának, aki mélyen megrendülve jelentkezett a rendőrségnek.

Junga Sebőt a mult szombaton elfogták és Székesfehérvárra szállították. A vizsgálatot vezető hadbíró már az első kihallgatás alkalmával látta, hogy a szerencsétlen százados nincs beszámítható állapotban s elmebeli állapotának megfigyelését indítványozta.

Junga Sebő augusztus utolsó napjaiban gyakorlaton volt az ezredével. Bajtársai beszélnek, hogy a gyakorlatok alatt roppant furesán viselkedett. Panaszkodott, hogy álmaiban kígyók gyötrik s nem képes tőlük megszabadulni. Egy alkalommal arról fantáziált, hogy őt gyilkosnak nézik. Ugy látszik, akkor már tudott a Mátyássy címére küldött csomag hatásáról. Különös lelkiállapotára való tekintettel az ezredes Jungát szabadságra küldte. A százados haza is ment családjához, ahol azután elfogták.

A fogságból irt levelében a szerencsétlen ember szintén a kígyók miatt panaszkodik. Azt írja, hogy nem hagyják aludni. Szerencsére azonban a legnagyobb kígyó megdöglött, tehát könnyebben érzi magát.

Mátyássy Zoltán hadbíró, akit a pokolgép megnyomorított, korrekt embernek ismerte Jungát s kizártnak tartja, hogy beszámítható lenne.

Azok a hírek, amelyek Junga féltékenységéről, Mátyássy Zoltán iránt táplált mérhetetlen gyűlöletéről szóltak, teljesen valótlanok.

A szerencsétlen ember oselekedete megmagyarázhatatlan rejtély. Bátor katoná volt, aki már nem egyszer nézett szembe a halállal; gavallér ember, jó barát. Józán ésszel nem juthatott volna arra a gondolatra, hogy pokolgéppel szerezzen elégtételt, ha bármilyen sérelme lett volna is.

Junga százados az egész vármegyében jól ismerik. A tavaszi sorozás alkalmával a hon-

védség részéről ő volt a bizottsági elnök. Korrekt uri viselkedést tanúsított. Mély részvétellel hallottuk a leverő hirt, amely szinte hihetetlenül hangzott.

Junga százados pokolgépe Zalaegerszegen is megfordult. Halassy Károly Nagykanizsától visszajövet egy zalaegerszegiegerszegi előkelő családl vendége volt s ekkor már nála volt az a kis csomag, amelyet a százados bizott rá. Egy zalai uriember pedig együtt utazott Halassyval Budapestig s a vasúti kocsiban látta is a kis dobozt, amelyet Halassy hanyagul kezel. Hiszen azt hitte, hogy valami hölgynek szánt ajándék van benne.

Kitüntetett kereskedelmi alkalmazottak. Krausz Cili negyvenöt éve dolgozik a nagykanizsai Halfen cégnél, Schwarz Zsigmond pedig huszonöt éve könyvelője a Schwarz és Tauber cégnek. A kereskedelemügyi miniszter Schwarzot elismerő oklevéllel, Krausz Cilit pedig oklevéllel és 100 K jutalommal tüntette ki. Az okleveleket a kereskedelmi- és iparkamara megbízásából Heltai József adta át a kitüntetetteknek.

Népgyűlés Szombathelyen. A vasvármegyei függetlenségi és 48-as párt szeptember hó 12-én Szombathelyen nagy népgyűlést rendez, hogy állást foglaljon az önálló bank mellett. A gyűlésre negyven képviselőt hívnak meg. Holló Lajos, gróf Batthyány Tivadar, Eitner Zsigmond, Sümegi Vilmos képviselők már megígérték részvételüket s Zalavármegye több vidékéről küldöttségek mennek a népgyűlésre.

Fegyelmi eljárás a turniscai jegyző ellen. Bartossievicz Lajos turniscai körjegyző ellen az alsólendvai járás főszolgabírája fegyelmi eljárást indított, mert a megejtett hivatalvizsgálat több szabálytalanságot derített ki. A fegyelmi eljárás négy mulasztással vádolt községbíró ellen is megindult. A fegyelmi ügyből vármegyeszerte nagy lármát csaptak a körjegyző ellenségei, akik szép számmal vannak, mert Bartossievicz nem népszerű ember. Turnischan gyűlést is tartottak s abból feljelentést intéztek az alispánhoz, kérve a legzigorubb eljárást. A vizsgálat azonban ugy látszik csak szabálytalanságokat állapított meg, mert a főszolgabíró a körjegyzőt állásától fel sem függesztette, sőt szabadságot engedélyezett neki.

Vészjelzők a nagykanizsai pénzüzeteknél. Az upesti és fumei bankrablások védekezésére ösztönzik a pénzüzeteket. Amint a „Zala“ írja, a nagykanizsai bankok helyiségeiket vészjelzőkkel összeköttetésbe hozzák a rendőrséggel. A rendőrségi őrszobában villamos csengő lesz, mely ha megszólal, azt jelenti, hogy baj van valamelyik intézetnél. A csengő alá helyezett táblán egy szám ugrik elő, mely megmutatja, hogy melyik intézetből csöngették. Az intézetnél minden asztalt fölszerelnek a csengő gombjával, melyeket minden feltűnés nélkül megnyomhatnak, sőt a padló meghatározott rejtett helyén is lesznek villamos gombok. A vezetéket természetesen a föld alá és az intézet helyiségében a padlózat alá helyezik.

A vészjelző kezelési módjáról még közöljük, hogy minden intézet minden nap reggel felesőngeti a rendőrséget, mely telefonon igazolja, hogy ezt a próbacsengetést hallotta, tehát a vezetékek rendben működnek. Havonta egyszer a főkapitány főpróbát rendez, melyet jelmezcs főpróbának is nevezhetünk, mert a rendőrök, kik csupán a csengetést hallják, de nem tudják, hogy gyakorlatról, vagy komoly támadásról van-e szó, teljes fölszereléssel tartoznak kivonulni.

Ilyen előrelátó berendezkedés mellett remélhető, hogy a bankrablók, ha aprópénzre lesz szükségük, más város pénzüzeteteit fogják fel-

HA NINCS SZALMA, NINCS TRÁGYA.

Ez a veszély fenyegeti a gazdaságot az idén, amely pedig nagyon megsínyli az állati trágya hiányát, mert annak különösen fizikai hatását

a műtrágyák sohasem pótolják.

A szárított hizósertéstrágyával

kitűnő eredménnyel, jutányosan és biztosan pótolhatja mindenki a hiányzó istállótrágyát, ha ismertetést és ajánlatot kér a

BUDAPEST-KÖBÁNYAI TRÁGYASZÁRÍTÓGYÁR

Bosányi, Schietrumplé és Társa cégtől Budapest, IX., Üllői-út 21. szám.

keresni, mert Nagykanizsán kellemetlen fogadtatás vár rájuk.

Köszönetnyilvánítás. Hentz János ur, a »Baross« ligeti vendéglő tulajdonosa, volt szíves a zalaegerszegi Chebra-Kadisah szent egyet által létesítendő Aggápolda részére 10 koronát adományozni, mely nemes adományért halás köszönetet mond Rosenberg Zsigmond egy. elnök.

Kirándulás. A zalaegerszegi önkéntes tűzoltó csapat ma, vasárnap délután 4 órakor a »Sziv-hegyre« kirándulást rendez. A város közönségét is szívesen látják ezen alkalommal körükben. Beléptidij nincs.

Vasutervek. Zalavármegyében néhány év óta valóságos lázas akció folyik aziránt, hogy új vasuti vonalak épüljenek s a vármegye egyes, eddig alhanyagolt vidékei a forgalomba belevonassanak. Mintha a mult összes mulasztásait most akarnák pótolni s a vármegye hiányos vasuti hálózatát minél gyorsabban, szinte márholnapra szeretnék tökéletesíteni. Igaz, hogy a nagyközönség zöme még mindig csak távolról nézi ezt az akciót, áldozatokat hozni azonban nem nagyon hajlandó. A vasutakat szeretné, de csak úgy, ha az állam létesítene, senkitől egy garas hozzájárulást nem kérnének, sőt a kisajátított területekért minél busásabb kárpótlást adnának. A vasut építés híveit azonban az indolencia nem riasztja el. Terveznek, agítálnak, igyekeznek a köztudatba belevinni azt, hogy modern forgalmi eszközök nélkül ma már fejlődésre, jólétre törekedni is képtelenség. Így azután lassan-lassan mégis csak megérlelődnek az életrevaló tervek s kiépül Zalavármegye vasuti hálózata. Zalaegerszegen már régóta felszínen van az a kérdés: miként lehetne közvetlen összeköttetést kapni Stajersországgal és Budapest felé. Legutóbb a város képviselőtestülete is foglalkozott ezzel a kérdéssel s általános óhaj gyanánt kimondotta, hogy Zalaegerszeg—keszthelyi összeköttetés létesítését kívánja. Ennek a vonalnak folytatását képezné egy Szentgotthárdig vezető vasut, amely így megnyitná az egyenes utat Grázig, míg Keszthelynél a balatonparti vasut révén közvetlen összeköttetést létesülne Budapest felé. Ez a terv Keszthelyen is érdeklődést keltett. A »Balatonvidék« mult száma már emlegeti a Keszthely—Hévíz—Pacsa—Zalaegerszeg—Szentgotthárd irányú vasutat, amelynek nagy előnyei elvitatathatatlank. A terv mindenestre megérdemli, hogy felszínen tartsuk és foglalkozzunk vele, mert Zalaegerszeget érinti legközvetlenebbül.

Jótevény hagyományok. A szentgotthárdi kir. járásbírósa a napokban adta át özv. Handler Istvánné szül. Szakassits Jozefa urasszony hagyatékát. A megboldogult élete javát Zalaegerszegen élte le s végrendeletében szép alapítványokat tett a város szegényei javára. A szegényalaprak 10.000 K, zalaegerszegi tanulmányi alaprak 10.000 K, a karácsonyfa egyletnek 2000 K jutott a tekintélyes hagyatékából.

Segédjegyző választás. A felsőmihályfalvi körjegyzőségél ujonnan rendszeresített segédjegyzői állásra Vizsnyei János okl. jegyzőt választották meg.

Orvosok kirándulása a Balaton mellé. A nemzetközi orvosi kongresszus tagjaiból álló két nagy társaság rándult le tegnap a Balaton mellé. Az egyik társaság 4-én délelőtt 11 órakor érkezett Almádiba, ahonnan délután 3 órakor külön hajóval Siófokra, 5 órakor Balatonfüredre mentek. A programban több kirándulás van tervbe véve s az orvosok Füreden és Siófon át utaznak vissza Budapestre. — A másik társaság tegnap délután 5 órakor érkezett Almádiba. A kirándulók német orvosok, akiknek tiszteletére Siófokon ünnepségek és sétatájhajások lesznek. Ez a társaság holnap Káposváron át Fiuméba utazik.

Jegyzőválasztás Nován. Nován augusztus hó 30-án töltötték be a Bezerédj István nyugdíjaztatása folytán megüresedett körjegyzői állást. A választó közönség bizalma Csizmadia György nagylengyei segédjegyző felé fordult, akit három pályázó közül egy szótöbbséggel választottak meg. Az új jegyző novai származású s ezért megválasztását örömmel fogadták. Csizmadia Györgyöt előjárói pontos, szorgalmas és szakmájában járatos tisztviselőnek ismerik. — Választás után nagy lakoma volt, amely a reggeli órákig tartott. Az új jegyzőt Dr. Nagy Lajos körorvos köszöntötte szellemes beszéddel.

Terjed a trachoma. Zalavármegye egyes vidékein már évtizedek óta uralkodik a trachoma. A veszedelmes szembetegségnek ezideig gátat vetni nem tudtak, mert a nép maga is indolens; nem elégséges gondos és óvatos. Legutóbb a trachoma terjedéséről kaptunk hírt. Murakeresztúron és a szomszédos községekben mintegy negyven gyanus megbetegedés fordult elő.

A szőlők állása. Szőlőink az egész vármegyében szép termést ígérnek, ámbar valószínű, hogy a minőség a tavalyi mögött marad. Egyes helyeken a lisztharmat kártételei jelentkeztek, a peronospora pedig mindenütt fellépett, de a jól kezelt szőlőkben csak a friss oldalhajítások levélezetét támadta meg s a fűrtökön gyéren mutatkozott. A osemegefajok már piacra kerülnek, az ár azonban nyomott. A tavalyi borok ára — az országos rossz termésre való tekintettel — emelkedik. Osztrák borkereskedők körében a tavalyi készletek iránt érdeklődés mutatkozik s helyel közel nagyobb vételek történtek 35 filléres ár mellett. Az árak további emelkedésére alapos kilátásunk lehet. A hegyaljai és beregmezei bortermelők már megkezdtek a szervezkedést a borárak megfelelő szinten tartása érdekében. Zalavármegyében — hir szerint — már az idei szüretre is törtétek kötések, és pedig a tavalyi viszonyoknak megfelelő alacsony áron. A kötések iránt azonban pozitív adataink nincsenek. A korai eladástól való tartózkodás indokoltnak látszik, mert az ország legtöbb részében a termés kilátások napról-napra rosszabbodnak.

Tolvaj kocsisok. A Danneberg és Weisz nagykanizsai gabonakereskedő cég raktárát hosszú időn keresztül dézsmálta két kocsis. Jakabffy István a cégnél, Erdődy Ádám pedig egy orvosnál szolgált. A cég kocsisa lopta a gabonát, Erdődy pedig eladta kisebb gabonakereskedőknek, akik hihetetlen olcsó ártért szerezték meg a lopott portékát.

Tűzeset. Mult szombaton reggel nagy tűz-lárma riasztotta föl Tófej község lakosságát. A falu északkeleti szélén Tamás Ferenc és János istállója lángokban állott. A könnyű északi szél gyorsan élesztette a tüzet, úgy hogy egy negyedóra alatt égett a két gazdának a háza és asztalra rakott gabonája. Ahogy a tüzet észrevették, első gondjuk volt a lábas jószágot megmenteni, azután kihordták az égő épületeiből a mit lehetett. Nagy küzdelem után a tüzet lokalizálták, úgy hogy Tamásékon tul nem terjedhetett. A kár jelentékeny. Biztosítva semmi sem volt. A tűz keletkezésének okát kipuhatolni nem lehetett.

Leletlen anya. Kállai Árpád békésen élt a feleségével Nagykanizsán éveken át. Nemrégiben eszébe jutott az asszonynak, hogy esendes családi életét föleseréli egy kétes értékű, de határozottan jövődolmezőből s egy napon 17 éves leányával elhagyta a házat, bebarangolta a Dunántúlt, mindenütt áruba bocsátva fiatal, szép leányát. És végül, mikor már mindenből kikapott, egy szomszédos városban egy nyilvános ház tulajdonosának 10 koronáért eladta a tulajdonvérét, csinos, fiatal leányát és haza ment az urához. Így panasolta el ezt Kállai Árpád a rendőrségnek, mely szigorú nyomozást rendelt el a sötétlőkü anya ellen. Remélhetőleg elnyeri majd megérdemelt szigorú büntetését.

Ünnepélyek az iskolában. Szentgyörgyi Dénes marosvásárhelyi állami tanító egy havonként megjelenő folyóiratot készül kiadni, mely kizárólag az egyes iskolákban tartani szokott különböző ünnepélyek anyagául szolgáló költeményeket, alkalmi beszédeket és énekeket, melodramákat, kis szindarabokat, monológokat stb. fog tartalmazni. A közlemények kiterjednek az összes iskolai válfajokra, az ovodák, az elemi, közép- és szakiskolák minden nemét figyelembe véve. A szerkesztőt munkájában egy nagyobb bizottság támogatja, melyben mindennemű iskola tanterületéből van egy-két tag. Az első füzet f. évi november 1-én jelenik meg. Egy füzet ára 60 fillér lesz. Felhívjuk olvasóink figyelmét e hézagpótló folyóiraatra. Szívesen támogatására úgy előfizetések, mint sikerültebb idevágó közlemények beküldése által. Előfizetni akárhány füzetre lehet. A füzetek részére hirdatéseket is fölvesznek jutányos áron. Mindennemű megkeresés vagy küldemény a szerkesztő címére Marosvásárhelyre intézendő.

Garázdálkodó katonák. Csáktornayán öt ulánus katoná mulatott. A berugott vitézek mindenáron

verekedni akartak, tehát amint elhagyták a korezmát, egy süteménykihordónak neki estek s azt halálosan összekaszabolták; majd két iparosseggeddel találkoztak, akikbe szintén belekötöttek s elverték őket. Csáktornayán minden esztendőben néhányszor megismétlődik a katonák garázdálkodása. A közönség hiába panaszkodik, hiába küldözi a feljelentéseket, a tisztek hiába alkalmazkodik a legszigorubb fenytéseket, a vad horvát uhlánusokból újra csak kitör az indulat. Itt az ideje, hogy magyar katonaságot tegyenek a csáktornyai kaszárnyába. A huszárokkal nincs soha semmi baja a civil népeknek. Miért rettegessék tehát a békés polgárokat az indulatos ulánusok?

Talált tárgyak. Augusztus hó 9-én a Barossligetben 1 drb. kés, a várkertben egy kétköves arany gyűrű találtatott, a talált tárgyakat igazolt tulajdonosa a rendőrségen átveheti.

Időjárás. Kisért már az ősz; hűvös, borongós napok jártak. Napokig alig láttunk napsugart; esendesen hullott az eső a komor felhőkben. Egy egy levél már lepereg a fákról s a kertekben kinyitlak az őszi virágok. Pénteken este kiderült. Szélesendes, mosolygó őszi nap derült fölénk. De este és reggel hideg van s csak később melegezett fel annyira, hogy feleslegessé vált a meleg ruha.

Öngyilkosság. Éri Istvánné sümegi lakoson házinépe már a tavasz óta az elmebetegség jeleit vette észre. A mult napokban Ériné rövid időre magára maradt. Ezt az alkalmat arra használta föl, hogy a kamarában előkeressen egy kötelet, fölment a lakás padlására s ott fölakasztotta magát. Mire hozzátartozói észrevették, már halva volt. Nagy részvéttel temették el.

A világ legtartalmasabb MALÁTA-SÖRE HERCULES-SÖR

kitünő ízű, étvágyfokozó, csekély szesztartalmu, nem romlik. Kiváló hatású soványok, vérszegények, gyengélkedők, lábbadozók, tüdőbetegek, idegesek, álmatlanoknál és szoptatóknál. —

Főraktár: Kummer Gyula cégnél.

6—8 lóerejű kitünő jó gőzgépekkel, gabona és herecséplést azonnali kezdésre jutányos feltételek mellett elvállal Seemann Antal Szombathely, Nárai-utca 4. szám. A gépek Zalában és Vas megyében vannak.

Eljegyzési - és „Henneberg”
Lakodalmi - Selyem selyem 1 K 35 f-től
Damast - feljebb bérmentve és
Eolienne - vámmentesen. Minta
postafordultával.

Megrendelések bármely nyelven intézendők:
an Seidenfabrikt. Henneberg in Zürich.

A közönség köréből.

Tekintetes szerk. ur!

Kérem, sziveskedjék nagybecsü lapjában alábbi soraimnak helyt adni.

A »Magyar Paizs« 33. számában »Iparosaink« cím alatt cikk jelent meg, mely egész általaosságban, özönével zudítja a panaszos szemrehányást a kisvárosi iparosokra. Ez alapítalán vádunk visszaverésére leghivatottabb az Ipartestület. Azonban, a mint tudomásomra esett, a testületi jegyző ur tulságosan el volt foglalva a tanonkiállítás rendezésével, az elnök ur szintén a kiállítási üdvözlő beszéddel, tehát én próbálok meg az igen tisztelt oikkirót felvilágosítani, illetve, a támadó sorokra válaszolni. Azt mondja a cikk, hogy készítsenek az iparosok olyant, mint az idegen. Hát, igen tisztelt oikkiró ur, készítenek azok, csak tessék a megrendelőknök türelmesnek lenni, nem pedig pék módjára rögtöni munkát követelni; mert legnagyobb része még jól meg sem rendezte, máris készen akarja.

Abban igaza van a cikkiró urnak, hogy eszmékkal és beszédekkel nem lehet ipart terem-

ak a kores-
estek s azt
ét iparosse-
belekötötték
en esztendő-
onák garáz-
kodik, hiába
hiába alkal-
a vad hor-
az indulat.
got tegyenek
rokka! nincs
liért retteg-
z indulatos

n a Baross-
a egy kék-
lt tárgyakat
veheti.

ös, borongós
napsugarat;
felhőkkel.
s a kertek-
Pénteken
ő őszi nap
deg van s
hogyan feles-

egi lakoson
tegség jeleit
rövid időre
ra használta
egy kötelet,
lakasztotta
már halva

ATA-SÖRE
SÖR
sztartalmu,
vérszegé-
időbetegék
töknál. —
égnél.

gőzgépek-
azonnali
mellett el-
ly, Nárái-
és Vas

Henneberg
nt K 35 f-től
bermentve és
tesen. Minta
fordultával.
endők:
Zürich.

61.

ban alábbi
n »Iparos-
hely egész
panaszos
Ez alap-
ottabb az
lomásomra
an el volt
l, az elnök
ldel, tehát
kkirót tel-
válaszolni.
ek az ipar-
zen tisztelt
ék a meg-
pedig pék
mert leg-
elte, máris
hogyan esz-
art terem-

teni, hanem tettekkel. Nézzünk csak meg egy társasbédet vagy vacsorát egy iparos ünnepségen. Milyen beszédek lehet ott hallani az iparpártolástról! Én ugyan nem panaszkodhatom, mert — hála Istennek — nekem igen tekintélyes megrendelím vannak; a mennyire tudom, ki is elégitem őket és meg is vannak velem elégedve. Ha esetleg találkozik elvétve egy, kinek az arcom nem tetszik, arról nem tehetek. Megengedem, hogy vannak olyan igények, amelyeket egy kisvárosi iparos nem tud kielégíteni; azonban tagadom azt, hogy a kisvárosi közönség művelését nem lehetne kielégíteni legalább Budapesten. Nem kell azért Bécsbe szaladgálni. Pedig de sokan vannak, akik az iparvédelem terén kiváló szerepet visznek és mégis szükségletüket Bécsből fedezik, még a ruhaneműekből is.

Szemére veti a cikkíró ur iparosainknak, hogy előleget vesznek fel. Pedig mi iparosok nagy ritkán kapunk előleget. Egyébként talán ez nem is hiba. Hiszen a tisztviselők is előre kapják a jól megszolgálandó fizetésüket. Pedig higgye meg a cikkíró ur, hogy van a tisztviselők közt is elvétve olyan, hogy nem a fizetését, de még az éltető nap sugarát sem érdemli meg. Azért mégsem szabad és nem is volna helyes egyért az egész tisztviselői kart vádolni.

Azt mondja a cikk, hogy megelégszünk a mindennapival, kivált ha egy segéd és hat tanonc keresi azt és nem a gazda. Ne feledje azt a cikkíró ur, hogy aki 1 segédet és 3-4 tanoncot foglalkoztat, annak a munkaadónak, ha azt akarja, hogy műhelyéből jó munka kerüljön ki, igen nagy szellemi és testi erőt kell kifejtenie. Nem jut annak ideje arra, hogy zónázzon, oszonnázzon járjon. Higgye el nekem, én magam is elítélem azokat, kik a fehérszínű, vagy a kártyánál fejlesztik az ipart. Azenban, úgy látszik, hogy a cikkíró ur azt akarja, hogy az iparos ne tegyen mást, mint folytonosan dolgozzék a műhelyében. Őa szerint nem szabad annak napi fáradságos munkája után baráti körben, eszmecsere mellett egy-két pohár bort meginni. Ezt pedig, higgye el nekem, én is megteszem, mert azt tartom, hogy ha napi 11-12 órai megfeszített szellemi és testi munka után ennyit sem engedhetek meg magamnak, akkor az iparosnak nem érdemes élni.

Abban szintén igaza van, hogy tegyük tanulttá az iparosokat. Ezen egy 2-3 szakaszos törvénnyel lehetne segíteni. De ezzel is úgy vagyunk, mint a cigánykérdés megoldásával; csak tanácskoznak felette és minden marad a régiben. Én, aki éveken keresztül 3-4 tanonccal vesződöm, korán reggeltől későig köztük vagyok, mondhatom a cikkíró urnak, hogy halvány sejtelve sincs arról, hogy mit kell kiállani egy iparosnak, míg tanonccát annyira tudja oktanni, hogy csak némileg a szerszámot ismerje meg. Mikor pedig már egy kicsit dolgozni tud, akkor meg pláne határt nem ismerő arroganciát fejt ki és mégis milyen sok zaklatásnak vagyunk kitéve a tanoncskolai oktatás miatt. Néha-néha egy kis ártatlan pénzbiroság a jutalom.

Sokat olvastam és hallottam azt a dicsőítő szót, hogy legjobb sorsa van az iparosnak. Nem tudom, a cikkíró urnak van-e fia és ha volna, taníttatná-e iparosnak. Én azt hiszem, nem. Mert ha az iparos néha napján előleget kap is, de igen soasor megtörténik, hogy keservesen megszolgált keresménye még bírói uton sem nyer kielégítést. (Nekem ugyan ilyen megrendelím — hála Istennek — nincsenek.) Én jó magam is megbántam már azt, hogy 4 fiam közül kettőt ipari pályára ndtam, mert ez a legmostohább gyermeke a társadalomnak. Mintegy 500 iparosa van Zalaegerszegnek. Találna-e az igen tisztelt szerkesztő ur ezek közt csak 5, mondjuk öt jómódu iparost? Én azt hiszem, nincs talán kettő sem. Bizony elég szomorú, hogy 100 iparos közt nincs egy jómódu. Bizony, igen tisztelt cikkíró ur, ez elég szomorú!

Sokat lehetne írni, beszélni, de ez mind csak üres szalmacséplés és szalmaláng. Tenni kell, nem pedig kritizálni!

Tisztelt a kivételnek, de míg a nagy közönség nem a jót és tartósat keresi, hanem a »fajna«-at, amíg ezt a fájn izlést meg nem tudjuk szüntetni, hiába minden akció, mert az bizonyos, hogy a legselejtesebb munka a fővárosokból kerül ki. Az lehet aztán Bécs vagy Budapest. A tartósat, izléseket és jót meg kell

fizetni mindenütt, még pedig ropogósan. Annyit mondhatok az igen tisztelt cikkíró urnak, amit én megcsinálok 1000 horonáért, azt Bécsben vagy Pesten nem fogja megkapni 1500 koronán alul és az általam készített tárgy jó, mert én az anyagnak a lelkéből dolgozom. Viszont ami az ugynevezett fájn munkát illeti, amit Bécsben vagy Budapesten meg lehet venni 200 koronáért, azt én nem tudom elkészíteni 300 koronáért. Tehát ne méltóztassék összehasonlítani a finomat a fájnnal.

Zalaegerszeg, 1909. augusztus 25.

Kiváló tisztelettel
Keszli Ferencz
műasztalos.

Piaci árak a legutolsó hetivásáron 50 kilogrammonként

búza	minőség	szertal	Kor.-től	Kor.-ig
rozsa	»	»	13.—	—
árpa	»	»	8.70	—
zab	»	»	7.20	—
tengeri	»	»	7.50	—

Felelős szerkesztő: Dr Csák Károly.

Laptulajdonosok: Dr Csák Károly és Udvardy Ignác.

Ritka

alkalom ! alkalom
még még
rövid ideig!! rövid ideig!!

- Finom férfi gyapju kalap 3 K-tól feljebb
- » » nyúlszőr » 5 » »
- » » cheviot öltöny 25 » »
- » gyermek lüszter » 9 korona
- » » mosó » 3 »
- Férfii pique elejű ing 2.70 »
- » színes » » 2.80 »
- » angol sephier » 4.50 »
- » selyem nyakkendő drb — 50 »
- » glacé-keztü párja 2.40 »
- » kötött harisnya párja — 42 »

Megtekinthető vételkényszer nélkül
KOREIN VIKTOR
„KALAPKIRÁLY“-nál.

Nincs többé gabona üszög
a Numa Dupuy és Társa

megcsávázó szerének alkalmazása mellett. Már 26 éve a legjobb sikerrel használják a buzaüszög ellen, továbbá a tengeri, árpa, zab-üszög és korom ellen.

Egy csomag 2 métermázsa vetőmagra 50 fillér, egy métermázsa vetőmagra 26 fillér.

Óvakodjunk értéktelen utánzatok használatától és vételétől.

NUMA DUPUY és TÁRSA
Bécs, VII. Windmühlgasse 11/b.

Elárusító helyek Zalaegerszegen:
Gyarmati Vilmos, Hubinszky Adolf, Fangler Mihály, Fangler és fia, Ján Ferenc, Komlós M. Miksa, Grünbaum Ferenc, Reich Samu.

Alsólendván: Tomka György, Pollák Lázár, Arnstein Benő.

Olcsó szőlő bevásárlási forrás.

Alulírott elvállaltam Dr Hajós Ignác ügyvéd urtól zalabéri és jánka-hegyi csemegeszőlőjének elárusítását.

Naponként nálam a legjobb fajta csemegeszőlő mérsékelt áron kapható.

Mindennap friss szedés.

5 és 10 kg vételnél árendemény és házhoz szállítás, de bármily kis mennyiségben is kapható.

Kiváló tisztelettel

Zeisler R.

fűszerkereskedő Wlassics Gyula utcában.

Sürgöny!

Haza jöttek a katonák Boszniából, de az nem okozott oly feltűnést, mint mikor a napokban 12 előkelő háziasszony azt a határozatot hozta, hogy ameddig Zeisler ily jó izü

házikenyeret

árusít, mi bizony nem sütünk kenyeret.

Férjemet is mintha kieserélték volna, olyan meglegedett, mióta

hétfőn reggel

jó kávé s süteménnyel lepem meg, amelyet szintén Zeislernél (Wlassics Gyula-utcában) veszek.

A híressé vált

Ropsz-gyorsfőző

nálam kapható és vételkényszer nélkül bárki által megtekinthető.

Kiváló tisztelettel

Zeisler R.

fűszerkereskedő.

Hirdetmény.

A zalaegerszegi izr. hitközség előjárósága ezennel közhírré teszi, hogy a hitközség tulajdonában levő

imaszékek

a közeledő főünnepektől a jövő évi főünnepekig terjedő egy évre, f. évi szeptember hó 15-től szeptember hó 15-ig fognak a hitközségi irodában a hivatalos órák alatt a megállapított bérösszeg azonnali lefizetése mellett bérbe adni. A múlt évi bérlők az általuk eddig bérelt imaszékekre 1909. évi szeptember hó 12-ig elsőbbségi joggal bírnak.

Felhívotnak továbbá mindazok, a kik tulajdon imaszékeikre vételárral, kamattal vagy átírási díjjal hátralékban vannak, hogy az esedékes tartozásaikat legkésőbb f. é. szeptember hó 12-ig annál is inkább befizessék, mert ellenesetben az ülésvásárlási szabályzat értelmében imaszékeiket nem használhatják, az ily imaszékek is bárkinek bérbe fognak adni és az előjáróság a hátralékosokkal szemben a tartozás biztosítására nézve egyébként is feltétlenül a szabályzat értelmében fog eljárni.

— Figyelmeztetjük egyúttal a templomlátogató közönséget, hogy a főünnepek alatt csakis a hitközségi irodában megszerzendő belépti-jegy előmutatása mellett lesz megengedve a templomba belépni.

Azon szegénysorsu egyének, kik ingyen belépti jegyekre tartanak igényt, legkésőbb f. é. szeptember hó 12-ig a hitk. irodában jelentkezzenek.

Zalaegerszeg, 1909 szept. 2-án.

A zalaegerszegi izr. hitközség előjárósága.

M-i-i-t? — „Papa megengedte! Hisz valódi Jacobi-féle“ Antinicotin-cigaretta-hüvelyek fadobozban!

Figyelem! Csakis a „JACOBI“ jelzéssel valódi! Minden fadoboz egy érdekes bűvészártyát tartalmaz.

516/v. 1909.

Arverési hirdetmény

Alulírt kir. bir. végrehajtó az 1881. évi LX. tc. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zalaegerszegi kir. bíróság 1909/V. 539. sz. végzése által a *Törley József és társa* végrehajtató javára 120 K tőke, ennek 1908. augusztus hó 31-től járó 5% kamatja, egy járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt 1076 koronára becsült kocsi és butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján leendő eladatása elrendeltetvén, ennek a helyszínén, vagyis Zalaegerszegen leendő eszközésére 1909 évi szeptember hó 11-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. tc. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881.

évi LX. tc. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Zalaegerszeg, 1909. évi augusztus 22-én.
Nagy Sándor kir. bir. végrehajtó.

Szélmotor

: szivattyuval :

jó állapotban

olcsón eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Csődtömeg eladási hirdetmény.

Vagyonbukott Pauk B. zalaegerszegi kereskedő csődtömegéhez tartozó és a csődleltár 2-től 1336 tételei alatt összeirt áruk, melyeknek beszerzési ára 22.529 kor. 07 fil., leltári becsértéke pedig 10.216 kor. 36 fil., a csődválasztmány határozata folytán

ajánlati verseny

útján 1909 október hó 4. napján d. u. 3 órakor alulírott tömeggondnok ügyvédi irodájában eladatni fognak.

Az ajánlatok zárt borítékban a becsérték 10%-ának készpénzben bánatpénzül letétele mellett alulírott csődtömeggondnoknál Zalaegerszegen 1909 október hó 4. napjának déli 12 órájáig adandók be, ugyanezen helyen és napon d. u. 3 órakor fognak a csődválasztmány által elbíráltatni.

Az ajánlatok vissza nem vonhatók. Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. A zárt ajánlatok felbontása után a csődválasztmány szóbeli versenytárgyalást is tart, amelyen résztvevők szintén tartoznak a becsérték 10%-át készpénzben bánatpénzül letenni.

A csődválasztmány fentartja a jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon választhat, az összes ajánlatokat visszautasíthatja, új ajánlati versenyt rendelhet vagy a csődtömeget más módon értékesítheti.

Csődtömeggondnok az áruknak sem mennyiségéért, sem minőségéért, sem a leltár helyességéért szavatosságot nem vállal.

Azon ajánlattevő, kinek ajánlatát a csődválasztmány elfogadja, tartozik a vételárt és a vételár után járó vételi illetéket alulírott csődtömeggondnoknál azonnal készpénzben lefizetni, melynek ellenében neki a megvett áruk az üzleti helyiség kulcsainak átszolgáltatása mellett átadatni fognak, — tartozik továbbá a megvett tömeget az üzlethelyiségből 8 nap alatt elszállítani.

A nyugtábelvő árát vevő tartozik viselni.

Az ajánlat elfogadásának időpontjától minden veszély a vevőt terheli. Ha vevő ezen feltételek bármelyikének eleget nem tenné, bánatpénzét elveszti, azonkívül költsége és veszélyére új ajánlati verseny tartható.

A csődvagyon Zalaegerszegen a Központi takarékpénztár házában egyik utcai bolthelyiségében van elhelyezve és ott tömeggondnok közbejöttével naponta megtekinthető.

Tömeggondnok az esetleges kérdésekre levél útján is ad felvilágosítást.

Zalaegerszeg, 1909. évi szeptember hó 3-án.

Dr. Jakabffy János
csődtömeggondnok.

MAGYAR SANGERHAUSENI GÉPGYÁR R.-T.

vasöntöde, gép- és rézműgyár, BUDAPEST, V., Csáklya-u. 3.

SPECZIAL-
GÉPGYÁR: szeszgyárak és szeszfinomítók
élesztőgyárak
keményítő-syrup- és dextrin-gyárak

teljes gépészeti berendezése.

Átalakít meglevő gyártelepeket és szállít minden egyes gépet és készüléket külön-külön is.
Nemzetközi szeszértékesítő- és erjesztőipar-kiállítás Bécs, 1904. Nagy állami érem. Legnagyobb kitüntetés.

UNGHVÁRY JÓZSEF

szőlő-telepén és gyümölcs-faiskolájában Cegléd (Pest-megye) ez év őszén és tavaszán nagyobb mennyiségű (300—350 ezer darab) nemes gyümölcsfa-csemete kerül eladásra, 1—5 éves példányokban a következőkből: körte, alma, szilva, őszibarack, kajszinbarack, cseresznye, meggy, eper, savanyu szeder, bőlvillei körte, azarol-galagonya, birs, lasponya, mandula, dió, füge, köszméte, ribizke, málna, földi eper (szamóca), ezenfelül szomorú alma, szomorú eper, pyramis-eper, gömb-akác, pyramis-akác stb. csemeték. Ezek árai erősségük szerint 5—30, igen erősek 40—50 kr. Ugyancsak igen nagy mennyiségben kaphatók 1—3 éves mag-csemeték a következőkből: körte, alma, birs, doucin, besztercei szilva, cseresznye, fekete meggy, sajmeggy, (Prunus Mahaleb), sárga barack, mandula, Prunus Myrabolána, galagonya és kökény; ezek árai erősségük szerint 100 darab 80 krtól 1 frt 80 krig, 1000 drb 7 frtól 17 frtig. Lepényfa (Gleditsia triacanthos) és akác, áthatlan sövény készítésére igen alkalmas 1—3 évesek, igen nagy készlet (kb. 3 millió). Ennek ára 1000 drb 1 frt 50 krtól 5 frtig. Sorfának használható akác 200—220 cm. magas 1 drb 20 kr, 100 drb 18 frt, 1000 drb 170 frt. Ujdonságok a fentnevezett gyümölcsnemekből 1 drb 40—60 kr. Háromszor permetezett, szokványminőségű bor- és csemege-szőlővessző, teljesen beérett, sima 1000 drb 4 frtól 7 frtig, gyökeres 20 frtól 25 forintig. Tessék árjegyzéket kérni!

Ha viszket

akinek éjjel-nappal szüntelenül viszketése van s nyugalmát, alvását és sokszor társadalmi életét veszélyezteti, az sajndlatra méltó. Amár ez csak bőrlézésre mutat, mégsem létezik ezigdig oly szer ez ellen, ami ennek a kinos helyzetnek véget vetett volna. Hetek sőt hónapokon át ezen bajban szenvedők kétségbe vannak esve, testileg s lelkileg megtörve, képtelenek társaságban mozogni. Sokszor csak egy kis pontot képez a bőrön, amely rettenetesen viszket s a vakaró nyit óhivületlenül magához készíti. Ez rendszeren a kezdete s rosszabbodó viszketésre vezet. A viszketés okai még eddig nem lettek kikutatva, mert azonban a betegség jeleinek tekintetével, egy minden ilyen esetben amenny az orvos tanácsára kell hallgatni. Sok orvos s viszketés betegek kü önösen hangsúlyozzák a Zucker-féle szabad. gyógyszernek kedvező s gyors hatását. A vastag fehér hab ezen szappan által előírás szerint alkalmazva, azonnali enyhülés s a viszketés megszüntetése hozza magával, úgy, hogy végre teljesen elmúlik. Ezen idegbántó bőrbajt a Zucker-féle szabad. gyógyszerrel segélyével egyszerűen s a legnagyobb reményekkel lehet távolítani.

A megrendelésnél a következő különbségre kell figyelni:

Zucker szabad. 35%-os gyógyszerappaja a leg-hatásosab s legnagyobb. Darabja 2 kor. 50 fill.

Zucker szabad. 15%-os gyógyszerappaja, hatásában s mennyiségében gyengébb. Darabja 1 kor.

Ehhez való Zucker-jerém (zsirtalanító) a bőrkrémek gyöngye. Egy tubus ára 2 kor. 50 fill., kis tubus 1.25 kor.

Valódi Zalaegerszegen Kaszter Sándor gyógyszerárában kapható.

SCHULHOF ADOLF

Nagykanizsai borkereskedő

elhalálása folytán körülbelül 2000 hektoliteres különböző nagyságu ászok- és transporthordó teljesen kifogástalan jó állapotban minőség szerint hektoliterenként 6 koronától felfelé eladásra kerül.

Érdeklődők a hordókat Schulhof cég üzlettelépén Nagykanizsán megtekinthetik.

Akar nősülni?

Hölgyektől (ezek között olyanok törvénytelen gyermekkel, testi hibával stb.) 5—500.000 korona vagyonnal fel vagyunk hatalmazva, megfelelő férjet keresni. Csakis urak, (ha vagyonnélküliek is), akiknek komoly szándékuk van és gyors házassághoz akadály nincsen, irjanak e címre: **L. Schlesinger, Berlin, 18.** (Deutschland).

Eladó szőlő.

Zalaegerszeg város mellett, a Hosszu Jánka 2. sz. alatt, a városhoz és a vasuti állomáshoz legközelebb (15 perenyire) fekvő, szép kilátást nyújtó szőlő, minden felszereléssel együtt, szabad kézből eladó. Az eladási feltételek a tulajdonosnál, **Hangay Géza** főerdőtanácsosnál tudhatók meg Veszprémben.

Csemege-szőlőt

szállít postakosarankint 1 korona 60 fillérért **GALLAI LAJOS** Lendvaujfalu, u. p. **Kerkaszentmiklós, Zalamegye.**

Hordóeladás.

Uj és használt transzport-hordókat (ajtónélküli) és ászok-hordókat (ajtóval) budapesti, kőbányai, budafoki és különböző vidéki nagy választéku készleteinkből azonnali és későbbi átvételre legolcsóbban szállítunk.

Bor- és hordóforgalmi vállalat:
Schwarz és Fábian, Budapest, VII., Erzsébet-körut 35.
Telefon 116—27.

Kitűnő beszerzési forrás termelők és viszontelárusítók részére.

Közvetítés díjaztatik.

Keil-lakk

legkitűnőbb mázolószer puha padló számára.

KEIL-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.
KEIL-féle fehér »Glazur« fénymáz 90 fillér.
KEIL-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fillér.
KEIL-féle szalmakalap-festék minden színben.
KEIL-féle legfinomabb cipő-crém 30 fillér.

Mindenkor kaphatók: **Ján Ferenc** cégnél Zalaegerszegen.

Alkalmi vétel!

ÉRTESÍTÉS.

Olcsó árak!

Van szerencsém a n. é. építő- és építettő közönség szives tudomására adni, hogy **zalaövői deszkametszőmön** jó minőségű, zsiros-, vörösfenyő-deszka, padló, heveder, lécz, valamint asztalosok részére legjobb minőségű fehérfenyő deszka és padló, valamint tölgy-deszka és heveder régi árait, a felhalmozódott nagy készletem miatt

mélyen leszállítottam.

Tehát aki faanyagszükségletét **olcsón, jutányosan** akarja beszerezni, az

zalaövői metszőmön

meglepő olcsó árak

mellett eszközölheti.

Tisztelettel
FRIM JÓNÁS
gőzfűrésztulajdonos
Zalalövön.

„Evoe“
haj-
csodaszer
behbizonyíthatólag
hatásos.

Kopaszság, hajhullás, hámlás elleni szer. »Evoe« erősíti és frissíti a fejbőrt, erősíti és elősegíti a haj növekedését. Egy nagy üveg ára, igen kiadós, 5 korona, három üvegé 12 korona.

„Evoe“-csoda-krem ránc, vimmerli, redő, bőratka ellen Nagy tégely 4 korona.
„Evoe“ keleti szépitőszappan 1 kor. — Utánvétellel.

Az „Evoe“-társaság főraktára:
Wien, II—518. Praterstrasse 518.

Eladó boros hordók!

Kitűnő minőségű, rövid idő óta használatban levő boros hordók **nagy mennyiségben** kerülnek nálam eladásra.

500—800 ltr nagyságu gesztenyefa és tölgyfa hordók;

1200—2000 liter nagyságu ászokhordók tölgyfából.

Megkeresések hozzám intézendők:

Klein Iván

borbizományos

TAPOLCZA (Balatonvidék.)

Fillinger József

— hordógyára —

Ajánlja:

**hordóit,
kádjait**

minden nagyságban.

Arjegyzéket kívánságra küldök.

Fillinger József

Ráczváros (Pécs mellett.)

ROPS

biztonsági
gyorsfőző.
Tűzveszély
kizárva.

Ha felborul, elalszik.

Szesz ki nem folyhat.

Szeszfogyasztásban igen takarékos.

Kapható minden jobb vasáru és háztartási cikkek árusító üzletekben.
Ha valahol nem kapható, sziveskedjék hozzánk fordulni.

Képes prospectus ingyen és bérmentve.

ROPS Fémáru Részv.-Társ.
BUDAPEST, V., Külső-Váci-ut 74/84.

Helybell elárusítók:

R. Zeisler, Fenyvessy Miksa,
Hubinszky Adolf, Deutsch
Hermann.

Két évi jótállás!

Aratucatonként
4, 6, 8, 10 korona.

Az elárusító helyek kimutatását, árjegyzéket és eredeti propaganda reklámot ingyen küld az **OLLA** gummigyár Vien II/150. Praterstrasse No. 57.

Egy jó házból való fiu
tanulóul

azonnal felvétetik **UNGER ANTAL**

könyvnyomdájában

Zalaegerszegen.

Kitüntetve:

az ezredéves kiállításon
kiállítási éremmel,

1896 május 14-én az
Országos Iparegyesület
által díszéremmel.

KESZLI FERENC

butor-asztalos

Zalaegerszeg, Csányi-utca 41. sz.

Kitüntetve:

az 1900 évi párizsi világ-
kiállításon
ezüst éremmel,

az 1904 évi soproni ki-
állításon arany éremmel.

Raktáron tart és megrendelésre
készít

BUTOROKAT

intarziái berakással, kiváló minőségű anyagból, ugymint: tölgy, bükk, dió, cseresnye, szil, kőris, jávor, mahagóni, amerikai dió, és körtefából.

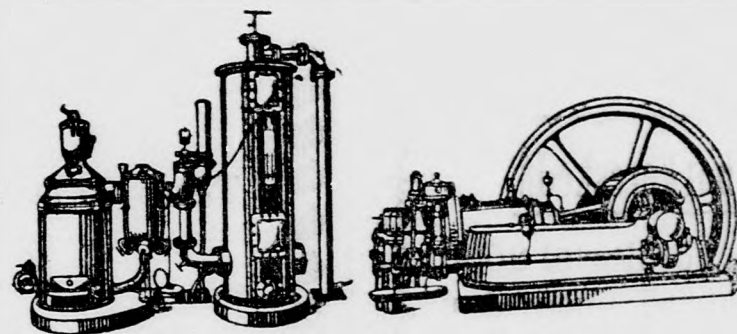
Figyelem!

Mielőtt mótort vesz, kérjen tőlünk ajánlatot, mert a világon a legjobb az eredeti **BENZ** szivógázmotor.

Anthrazit, faszén, brikett és hasonló tüzelőanyagokhoz egyaránt alkalmas.

Bármily nagyságban azonnal szállíthatók.

Kedvező
fizetési
feltételek!

Olcsó
árak!

Benzin-, gáz- és nyersolajmótorok leggyorsabb kivitelben.

Gazdasági és ipari célra legmesszebb menő szavatosság mellett kaphatók

KALMÁR és ENGEL motor- és gépgyárában

BUDAPEST, V., Lipót-körut 22. szám.

Arjegyzék ingyen!

Szakember kiküldetése díjtalan!